

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . „ 2.—
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . „ 2.—
 V upravi prejemati mesečno . . . 1.80
Sobotna izdaja:
 za celo leto K 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostopna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat po 31 v
 za dva- in večkrat . . . 25.,
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Poslano:
 Enostopna pettivrsta po 60 vin.
 Izhaja vsak dan, izv. omši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nehrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne uranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Italija in naše zemlje.

Trst 1916.

Ni naroda v Evropi, ni vlade, ki bi ob sedanji evropski katastrofi pokazala tako malo politične zrelosti in resnosti, kot je italijanska. Vsa javnost laška, od starega ministrskega predsednika do nezrelega študenta je omamljena od sanj o »Veliki Italiji«, od sanj, ki jim z bombastično teatraliko in z igralsko gesto poje po gledaliških slavospeve, od sanj, ki jim s tragično navdušenostjo žrtvuje tisoče najboljših sinov in mož. Pozabiti ne smemo, da je bil Gabriele D'Annunzio, pesnik rafinirane in perverzne mesenosti, ki je lani s slavnostnim govorom v Quartu vrgel zadnjo iskro v narod, da se je spozabil in v duševni pijanosti planil v bojni ples, ne zavedajoč se vsega trpljenja in gorja vojne. »Za naše brate«, za sveto zemljo našo, »za Adrijo in Trst«, to so bojni klici, ki vladajo zdaj Italijo in vso njeno javnost. Poezija je postala politika in politika — poezija: »Vse je pri nas politika in ravno radi tega vodimo tako slabo politiko« (P. Villari: »Scritti«, Firenze). Italija je v petdesetih letih svojega obstoja postala dežela, ki jo oskrunjuje pokvarjeni ministri, dežela, kjer vlada vrsta škandalov, ki ogrožajo njen obstoj, dežela, katere politični oder je »poln pritlikavcev, tatov, obupnežev in šibkih ljudi«, tako, da vlada v vodstvu naroda »le velika zmešnjava in nemarnost«. Da je tako tudi sedaj, potrjuje klic posl. Turatija v seji občinskega sveta v Milanu, dne 4. maja 1916: »Italija je slabše vladana, ko kakršnakoli Beocija.«

Toda nacionalna ideja, izpopolnjena z irredentizmom, je našla v gledališko lahkem, sanjarem značaju italijanskega ljudstva plodna tla. Nihče ni več vprašal po dejanskem položaju irredentističnih stremeljenj, po sedanjih kulturnih, političnih in narodnostnih razmerah »neodrešenih« pokrajin, ampak ves narod je zasanjal o svetovnem gospodstvu starih Rimljanov in pozabil pri tem, da bi moral na podlagi tega potomstva zahtevati nele hrvaško-slovenske pokrajine, ampak — celo Evropo. In če Adrija »objema« Italijo, še nikakor ne sledi iz tega, da bi moralo biti tudi nasprotno obrežje italijansko, sicer bi Italija morala zahtevati tudi grško in francosko obal, ker jonsko in sredozemsko morje istakot »poljubljaj« italijanski polotok.¹

¹ Glej najnovejšo izborna delo hrvaškega publicista Iva Androvića: »Die Triester-Frage in ihrem Verhältnis zu Oesterreich und Italien« — Trst, 1916, na katero se v pričujočem in naslednjih člankih izvečite naslanjam.

Kako nejasno je Italijanom samim to vprašanje dokazuje dejstvo, da se razpravlja o irredentizmu le po brošurah in raztresenih člankih, »a da manjka absolutno vsaka, četrta strankarska studija« (»La Voce« — Firenze, 1910). Odtod izbruhla laškega časopisja nad onim delom »zavezniških« listov (»Times«, »Temps«, »La Serbie«) ki z mirno hladnostjo korigirajo italijanske zahteve glede jugoslovanskih pokrajin. Pod zvokom lepih besed in v omami izbranih fraz ni nihče več vprašal zgodovine, ker bi moral sicer slišati polno ne-ljubih resnic, ki fantastično okostje irredentizma razblinijo v — nič. Italijanski dalmatinski list »Il Dalmata« pravi v svojem programu: »Slovani nele po plemenu, ampak tudi po srcu in čuvstvu, smo kot prvi pripravljeni dokazati obstoj pravičnega krvnega sorodstva, ki nas veže z drugimi plemenskimi sorodniki, katerih število znaša

nad 60 milijonov. In če se ti tudi ne imenujejo Dalmatince, so vendar naši bratje, vsi sinovi naše skupne, velike matere. Ponosni na rodovitno moč starega ljudskega plemena, od katerega izhajamo, smo prvi, ki vemo gotovo, da razteza naš rod svoje korenine nele od bregov Adrije do skalnatega Velebita, ampak, da razširja svoje korenine daleč preko gora, ki obdajajo Dalmacijo, proti severu in vzhodu. Mi nočemo biti ne Italijani, ne Nemci, ne Madžari, ne Srbi in ne Rusi!«²

Zgodovina Dalmacije, ki ni nikdar spadala pod Italijo, je polna bojov, ki jih je bil hrvaški živelj z benečansko republiko, ki je morala omejiti svoje gospodstvo le nad mesta, kjer je naselila peščico italijanskih družin in z brutalno silo strahovala tedaj še nerazvit in kulturno zaostal hrvaški narod. Naša zadnja statistika (1910) po občevalnem jeziku je našela v Dalmaciji pri 600.000 prebivalcih komaj 15.000 italijansko govorečih ljudi. A mi vsi vemo, s kakšnim sredstvi je kamora pačila številke na vsem našem jugu in kako je nasilno poitalijančevala naš narod. Da nima Italija nobenih pravic do Dalmacije so priznali tudi trezni Italijani, tako, da je še celo Giuseppe Mazzini izločil vsako zvezo Dalmacije z Italijo (»Scritti« XI. 13). Isto prizna tudi Durando v svojem delu »Della nazionalità italiana« in znani, proslavljeni renegat, pisatelj Niccolò Tommaseo je zapisal značilne besede: »Hotel bi, da bi mi pokazali v Dalmaciji le eno družino, o kateri bi v resnici lahko rekli, da v njenih žilah ni kapljice slovanske krvi.« In v listu »Il crepuscolo« (IX. št. 14) trdi isti Tommaseo: »Dalmatince je povsem Slovan!« In ko so se v italijanskem parlamentu dne 17. marca 1916 prerekali o srbskih aspiracijah, je zaklical posl. Foscari: »Ko bi bila Dalmacija italijanska, bi se nam ne bilo treba bati srbskega ali hrvaškega irredentizma!« Eden najuglednejših članov irredentističnega društva »Dante Alighieri«, ki mu danes načeluje Boselli, conte Donato Sanminiatielli, se je izrazil »da dalmatinski Italijani ne morejo iskati aneksije Dalmacije z Italijo, ker jih loči Adrija in nimajo z Italijo nobene mejne skupnosti.«³

Istra je ječala štiri stoletja pod Benečani, ki so zaslužili slov.-hrvaški narod, v kati zadržili vsak njegov razvoj in ubijali narodnostni čut. Iz mest, kjer so gospodarili uradniki beneške republike, so sistematično izmозgavali naš narod in mu nalagali »skoro živalsta delac«, kakor je pisal Marino Malipiero dožu. Kulturno zaostala Istra, ki se še sedaj ne more dvigniti iz mrtvila kljub neumornemu delovanju naših duhovnikov in dobrih učiteljev, je posledica italijanskega pritiska, ki ni jenjal niti pod avstrijsko vlado. Istrsko vprašanje bi trebalo cele knjige zase, da bi mu bili pravični, a Italijani si ne morejo lastiti nobenih pravic do naše lepe, a tužne Istre, nobenih pravic, ne božjih, ne človeških!

Kaj pa je z »zgodovinsko in kulturno« dokazanimi aspiracijami na našo Goriško? Slovenci so sezidali na mali »gorici«, to je »griču«, ki se dviga osamljen na levem bregu Soče, malo vasi, ki se l. 949. prvič omenja z imenom: »Gorica.« Za slovenski izvor vasi in imena samega pričajo najstarejše listine (villa, que sclabonica lingua vocatur Gorica) in dejstvo, da je bila tedaj odvisna od bližnjega slo-

² 2. marca 1866.³ La parte pratica della questione: »Si Dalmati« str. 15.⁴ Nuova Antologia: »Noterelle Dalmate«, I. VI.⁵ Furlan izgovarja omehčano: »Gurisa«.

venskega Solkana in šele l. 1307. dobila od grofa Henrika III. mestne pravice. Šele 1866, ko je začel italijansko-furlanski element pridobivati moč, najdemo spačenko »Gorizia«. Toda v zadnjih 30. letih se je slovenski živelj v mestu tako okrepil, da so tvorili ob zadnjem štetju Slovenci že polovico vsega prebivalstva. In »Corriere Friulano«, glasilo goriške laškoliheralne stranke, je v maju 1913 s težkim srcem priznal, da je Gorica navezana na življenje in smrt na slovensko okolico: »Gorica je po narodnosti odtrgana od Furlanije; leži v slovanski okolici in nima od Furlanije ničesar pričakovati.«

Toda irredentizem je za vsa ta dejstva slep in gluhi. V imenu »pravice«, ki jih ni, v imenu »narodne svobode«, ki zatira druge, v imenu »svetega egoizma« steza roke po naših pokrajinah, ne da bi se zavedel, da tira zaslepljeno ljudstvo v največjo pogubo in nesrečo, ker ves laški napor se bo razbil ob isti nacionalni ideji, radi katere namaka sedaj s človeško krvjo slovensko zemljo.

Spectator slovenus.

Italijanski katoličani in vojska.

V Italiji se množe vrste katoličanov, ki ravnaajo tako, kakor bi vladalo najlepše razmerje med Vatikanom in Kvirinalom. Hvalijo vse vprek, kar nosi italijansko lice in narodna samozavest je prepočila njihovo dosedanje naziranje o odnošajih med sv. stolico in laško vlado. Da, v zadnjem zasedanju italijanske zbornice so se poslanci katoliške stranke prepirali med seboj, ali naj bi bil sv. oče zastopnik pri mirovnih pogajanjih ali ne. Še več! Neki katoliški poslanec je med navdušenim pritrjevanjem framasonske levice zatrdil, da rimsko vprašanje pač ne rabi nujne rešitve.

Znano je, da so zavzemali italijanski katoličani pred vojsko neko izjemno stališče napram vladi radi čudnega razmerja med Cerkvijo in državo. Vojska pa jim je zmedla pojme. Od majnika leta 1915. dalje se kaže vedno več znakov, da katoličani niso edini in tudi ne kos časovnim zahtevam. Velicina Italije, narodni ponos vedno bolj zakriva krivično vladno politiko napram papežu in rimsko vprašanje se umika z dnevnega reda. Katoliški časopisi namigavajo tu in tam, da naj se razpravlja rajši o veliki Italiji, kakor pa o stališču sv. očeta. Temu načinu politike italijanskih katoličanov se je odločno uprlo vatikansko glasilo »Osservatore Romano« v številki koncem avgusta in pričetkom septembra, ko izjavja nekako tako-le:

Kakih 50 let so zavzemali katoličani neko posebno stališče nasproti političnim dogodkom svoje domovine. Bili so sicer vedno dobri državljani, pokorni zakonom, nasprotniki vsake revolucije, z eno besedo odkriti in poštena podpora obstoječe oblasti; toda niso se mogli pomiriti radi neznoznega položaja sv. stolice, kateri je manjkalo in ji še manjka potrebne prostosti za duhovno vodstvo v cerkvi. Vojska pač ni nikak povod, da bi katoličani spremenili svoje zahteve, katere so ravno tako opravilene po l. 1916 kakor so bile pred l. 1916. Katoličani naj le vestno izpolnjujejo svoje državljanske dolžnosti in gojijo interes na usodi domovine, toda ne spodobi se in ni jim dovoljeno prirejati govorov, predstavljanj, koncertov itd., pri katerih se vzbujajo veselje onim, ki mečejo bombe v naš tabor. Ali ni bila italijanska revolucija, ki je ustvarila te neznozne razmere polna sovraštva do katoliške cerkve, do njenega vrhovnega poglavarja, do njenih služabnikov in ustanov? Če je to res, in če je res, da se gotovi nazori niso predručali in da je prostozidarstvo v mnogih krajih v polnem cvetju, ali naj potem mi danes zavremo ideje, katerih žrtve smo bili 50 let? Rešitev dosedanjih prepornih vprašanj slovan na pravičnosti in resnici, a ne na medse-

bojnem spoprijaznenju z ljudmi, ki jih vodi loža.

Dosti razločna je vsebina besedi vatikanskega glasila, ki misli pred vsem na mnoge katoliške pridivite pod krinko narodnosti, s katerimi so vzbujali največ veselja — framasonom. Sicer ne poznamo natančneje njihovega delovanja v tem času, a navedene besede dosti jasno kažejo, da med italijanskimi katoličani ni vse prav. Gotovo bi jim moral biti že velik opomin, da hvali njihovo postopanje časopisje framasonske lože. V enem izmed najresnejših časov kar jih je bilo, ko ves svet govori o papeževem stališču, se italijanski katoličani ne zavedajo svoje zgodovinske naloge.

Nejasnost se je posebno še povečala, odkar je vstopil katoliški poslanec Meda kot finančni minister v Bosellijev kabinet. Vatikansko časopisje je tedaj izjavilo, da Meda tega ni storil v nikakem sporazumu s sv. stolico. Kot finančni minister se je splošno mislilo, bo gledal le na to, kako bo koristil domovini; pa se je kmalu čisto odločno postavil na program kabineta, katerega voditelji za kulisami so prostozidarji. Duška svojemu narodnemu prepričanju je dal zlasti v nekem govoru koncem avgusta v Milanu, kjer je s patrijično gesto opravičeval italijansko vojsko in vladno politiko. Framasonsko časopisje je pisalo dolge razprave o njegovem govoru in zadovoljno namigavalo, da je vojska, ta sad njegovega truda, postala ljudska in dobila potrdilo tudi od strani katoličanov, ki so se najdalje branili njene odgovornosti. Vatikansko glasilo je omenilo v par vrstah govor finančnega ministra brez vsakih pripomb. Nasprotno pa so pisali mnogi časopisi cele odstavke o skrajno previdnem stališču organa sv. stolice. »Stampa« je pisala, da se ni čuditi, ako je bil v vatikanskih krogih tako hladno sprejet Medov govor; kajti katoličani se bodo prej ali slej razcepili. Medov govor je eden izmed onih predznakov, ki pripravljajo ločitev.

Posebno pozornost pa zasluži dejstvo, da je ravno isti minister Meda zasegel palačo avstrijskega vatikanskega poslanika Palazzo Venezia. Pisalo se je, da je papež ugovarjal proti tej krivici, katero je izvršil — katoličan. V takih razmerah pač ni čudno, da katoličani politiki ne poznajo več pravega cilja in se pošteni umikajo z javnega pozorišča, pretirani narodnjaki pa se vedno bolj oddaljujejo od strogo nevtralnega Vatikana. Kam bo privedla taka politika italijanske katoličane, ne vemo, a spričo velikih nasprotij, ki vladajo med njimi, omenjene besede »Stampa« niso nemogoče. Pozabili so pač načelo, da so najprej katoličani, potem šele Italijani.

Kako važno vlogo bi lahko igrali pri reševanju rimskega vprašanja, ako bi bili edini! Katoličani osrednjih držav vsled vojne vihara ne morejo pomagati sv. očetu. A kako se mora žalostiti njegovo očetovsko srce pri pogledu, da se oddaljujejo od njega tudi njegovi najbližji sinovi! Temni oblaki zastirajo obzorje bodočnosti.

Nemški državni jezik.

»Tagespost« z dne 8. t. m. prinaša članek, v katerem se zavzema za takojšnjo uvedbo nemškega državnega jezika v Avstriji. Članek radi tiskovnih razmer v informacijo samo citiramo. »Tagespost« pravi, da so si vsi edini v tem, da je zakon o državnem jeziku potreben; mnenja gredo narazen le v vprašanju oblike in podrobnih določb, kakor tudi glede časa. V merodajnih krogih je vladalo doslej mnenje, da se ima nemški državni jezik proglasiti še-le začasa mirovnih pogajanj; tedaj se stopi pred avstrijske narode z gotovim dejstvom. Bati se je namreč, da bi takojšna proglasitev neugodno vplivala na razne narodnosti in razburila duhove, čemur se je treba na vsak način ogniti, dokler vojaški uspehi niso popolnoma zagotovljeni. Zato so doslej odlašali, da si bili vodilni krogi tudi pred Körberjem prepričani o potrebi nemškega državnega jezika. Svežim, energičnim možem pa to odlašanje nikoli ni bilo povšeči ter so smatrali za

¹ »Gazetta di Venezia« — 16. sept. 1893.² »Corriere della Sera« 8—9. sept. 1893.³ »La Perseveranza« 1. sept. 1893.⁴ Czörnig: Das Land Görz und Gradisca — Wien, 1873.

pravi čas zlasti dobo, ko so zavezniki osvojili Srbijo in Črnogoro. Enako ugodno priliko nudijo sedanjí uspehi na Rumunskem in Sedmograškem. Sedaj treba krepkega nastopa tudi v jezikovni zakonodaji. O dobrih namerah Körberjevega ministrstva je javno mnenje prepričano in pričakuje dejanj, ki bodo to dobro mnenje potrdila. »Vlada naj se ne da ostrašiti od boječih narav«, zaključuje list, »marveč naj dela svobodno po svojem prepričanju, v zanesljivem zaupanju, da so prišli avstrijski narodi po izkušnjah svetovne vojne k pravemu spoznanju, da treba državo nanovo zgraditi.«

Kdo je zmagal pri volitvi predsednika v ameriških Združenih državah?

Newyork, 8. novembra. (Kor. ur.) Hughes je izvoljen predsednikom Združenih držav.

Novi predsednik Združenih držav Hughes bo prevzel po ustavi Združenih držav svoje mesto 4. marca 1917. Vlada bo do 4. marca 1921.

V volilnem boju sta si nasprotovali, kakor je to v Združenih državah navada, republikanska in demokratična stranka. Veleindustrija, veleposlovstvo in denarni mogotci tvorijo temelj republikanski stranki. Mali meščani, mali kmetje in tudi veliko delavcev pripadajo demokratični stranki. Socialna demokracija v Ameriki ni tako močna, kakor v Evropi. Ameriški delavci so namreč organizirani po angleškem zgledu v svojih nepolitičnih strokovnih zvezah; pri volitvah podpirajo večinoma stare politične stranke: v Ameriki demokrate ali pa republikance.

Wilson, sedanjí predsednik Združenih držav, je bil profesor; slavil so ga kot pesnika in filozofa. Pri zadnjih volitvah je prodiral, ker se je bila republikanska stranka razdvojila. Izvoljen je bil s 6.160.000 glasovi; kandidata republikanske stranke Taft in Roosevelt sta dobila skupno 7.500.000 glasov.

Pri sedanjih volitvah je pa nastopila republikanska stranka složna. Pri prejšnjih volitvah so nastopali nemški Američani navadno v vrstah republikancev. Njih glasove cenijo nekateri na en milijon, drugi pa celo na dva milijona. Temu se ni čuditi. V veliki državljanski vojski v sedmem desetletju minulega stoletja so se namreč severne republikanke države vojkovale z južnimi, demokratičnimi državami, da se je odpravilo v Združenih državah suženstvo. V republikanski armadi se je vojskovalo veliko Nemcev, tudi veliko plemičev je bilo med njimi.

Nas seveda predvsem zanima, kakšno stališče bo zavzel Hughes glede na svetovno vojsko v Evropi. V republikanski stranki je močna struja, ki odločno deluje na to, naj posežejo v evropsko vojsko Združene države sporazumu na korist. To strujo vodi znani bivši predsednik Združenih držav Roosevelt, ki proti Hughesu ni nastopil, kar je že nekoliko sumljivo. Hughes sam kart o svojih političnih smereh ni veliko pokazal. Društvo, ki zastopa koristi nemštva v inozemstvu, je izjavilo, da se bo število sovražnikov Nemčije pomnožilo, če bo izvoljen Hughes, katerega podpirajo denarni mogotci.

Hughes je govoril 8. septembra v St. Louisu nemškimi Amerikancem. Predsednik Nemec Schmidt je rekel, da bo 50.000 Nemcev v St. Louisu volilo Hughesa, ker se mu ne more nič očitati kot namestniku v državi Newyork. Ne vejo sicer, kaj bi bil Hughes v enem ali drugem slučaju vojske storil, a to pa vejo, kaj je in česar ni storil Wilson, »najboljši predsednik Anglije«. Kako so končno Nemci glasovali, se še ne ve, dasi se pravi, da je tu in tam namignil, da bo proti Nemčiji nastopal ostreje, kakor Wilson.

Vsekakor ne smemo prezreti dejstva, da obstojajo v Združenih državah močne organizacije, ki odločno delajo na to, naj se Združene države ne vtikajo v evropsko vojsko in da postajajo tudi vedno močnejši glasovi, ki zahtevajo, naj Združene države delajo na to, da se bo v Evropi sklenil mir.

Republikanski volilni odbor o izvolitvi Hughesa.

Newyork, 8. nov. (K. u.) Reuter: Republikanski narodni odbor je izjavil z ozirom na izvolitev Hughesa: Zmaga je večja, kakor smo pričakovali in dokazuje, da se amerškemu narodu lahko mirno zaupa, da pri volitvi predsednika med gesli volivnega boja najde pravo odločitev. Zdej izgleda tako, da ne bo le Hughes izvoljen,

marveč da bosta imeli tudi obe zbornici republikansko večino.

Republikanci in demokrati pravijo, da so zmagali.

Newyork, 9. novembra. (K. u.) Reuter poroča: Med tem ko se je včeraj o izvolitvi Hughesa tako pozitivno poročalo, da je poročila sam Wilson priznal, je postal položaj vsled zadnjih poročil z daljnega zahoda in iz drugih držav precej nejasen. Obe stranki trdita, da sta zmagali.

Ali je zopet izvoljen Wilson?

London, 8. nov. (K. u.) Reuterjevo poročilo: Newyorkski listi poročajo: Narodni predsednik demokratične stranke je brzojavil vsem predsednikom državnih in okrajnih odborov, da je bil zopet izvoljen Wilson, a da morajo osebno paziti na to, da bodo volilne posode zastražene, ker postopajo nasprotniki brezobzirno.

Nemški listi k izvolitvi Hughesa.

Berlin, 8. novembra. (Kor. ur.) Povodom izvolitve Hughesa izražajo listi mnenje, da ta izvolitev v razmerju med Združenimi državami in Nemčijo ne bo ničesar izpremenila. Vsekakor včerajšnjega glasovanja ni smatrati kot demonstracije za vojne tendence. Tega mnenja so tudi vsi tukajšnji dobro poučeni Američani, ki pričakujejo od Hughesa energičnega nastopa proti angleškim kršitvam nevtralnosti.

Velika udeležba pri predsedniških volitvah v Ameriki.

New York, 7. nov. (K. u.) Reuter poroča: Jasno in mrzlo zimsko vreme, pi vlada po celi deželi, kakor tudi splošno veliko zanimanje za predsedniško volitev je imelo za posledico, da je bilo oddanih nenavadno veliko glasov. K temu treba še vpoštevati, da je glasovalo v dvanajstih zapadnih državah, kjer imajo žensko volilno pravico, tudi mnogo milijonov žena.

Nova Poljska.

Oklic prebivalstvu Ruske Poljske.

Lublin, 9. novembra. (Kor. ur.) Odredbeni list c. in kr. vojaške gubernije avstrijskega okupacijskega ozemlja na Poljskem razglasa sledeči oklic:

Prebivalci generalnih gubernij Lublin in Varšava!

Vladarja zveznih velesil Avstrije in Nemčije sta Vam naznanila svoj sklep, da bosta izpod ruskega nasilstva osvobodili poljskim deželam podelila novo, samostojno Poljsko. Izpolnila se bo tako Vaša najbolj goreča želja, katero ste gojili več kakor celo stoletje. Resnost in nevarnost sedanje težke vojne dobe in skrb našim armadam, ki stoje pred sovražnikom, nas zdaj še silijo, da ohranimo še sami upravo Vaše nove države. Z Vašo pomočjo Vam pa radi damo že zdaj polagoma take državne naprave, ki bodo jamčile, da se bo Vaša država trdno ustanovila, izpolnila in da bo jamčena njena varnost. Predvsem gre za poljsko armado.

Vojska z Rusijo se še ni končala. Pristopite prostovoljno na našo stran, da boste pomagali izpolniti našo zmago nad Vašimi zatiralci. Hrabro in visoko odlikovani so se Vaši bratje poljske legije vojskovali na naši strani. Nastopajte njim enako v novih četah, ki bodo svojčas združene z njimi, tvorile poljsko armado. Trdno stališče bo ustvarila Vaši novi državi in ji zagotovila varnost zunaj in znotraj. Pod barvami in praporji Vaše domovine, ki jih nad vse ljubite, čuvajte svojo domovino. Poznamo Vašo hrabrost in Vašo vrodilo ljubezen do domovine, pozivamo Vas na boj na naši strani. Zbirajte Vaše za boj sposobne može po zgledu hrabre poljske legije in položite predvsem v skupnem delu z nemško in z njo zvezano avstrijsko armado temelj državi, v kateri bodo zopet oživila slavna izročila Vaše vojne poveljnice o zvestobi in hrabrosti Vaših vojakov.

Cesarski nemški generalni guverner: Beseler.

C. kr. avstro-ogrski generalni guverner: Kuk.

Vprašanje poljskega kralja.

Bern, 8. novembra. Poslanec dume Lempicki, ki je bil tudi v deputaciji poljskih odličnikov, je izjavil zastopnikom švicarske »Telegraphen-Information«: glede na vprašanje poljskega prestolonasledstva: Za Poljsko ne pride v poštev, če zasede prestol Poljak ali vladar iz inozemskega rodu, ker so imele mnoge države z inozemskimi knezi najboljše skušnje. Tako bi tudi pri zasedenju poljskega prestola ne bilo nobene ovire, če bi ga zasedel, kak kralj, ki ni Poljak.

Kje je skrita poljska krona?

Vitez pl. Stamirowski, predsednik ogrsko-poljskega kluba v Lvovu, je pripovedoval nekemu sotrudniku »8 Uhr Zei-

tung« v Budimpešti, da sta leta 1892. poljska krona in žezlo skrivnostno izginila. Mogoče je, da bosta zdaj, ko se je obnovila kraljevina Poljska, zopet prišli na dan. Skrivnost, kje da se nahaja poljska krona, je bila vedno znana le trem poljskim domoljubom. Če je eden med njimi umrl, je to takoj kdo drugi izvedel. Skrivnost se bo zdaj odkrila, ker se je ponovila kraljevina Poljska.

Zahteve Rusinov.

Dunaj, 7. novembra. Pod vodstvom podpredsednika poslaniške zbornice Julijana Romanczuka kot staroste so zborovali ukrajinski poslanci in člani gosposke zbornice. Predsednik je naznanil, da so z ozirom na napovedane predprave Galicije odstopili predsedstvu ukrajinskega državnoborskega kluba kakor tudi splošnega ukrajinskega narodnega sveta. Poslanec Lewicki je obširno poročal o pogajanjih z vlado med vojsko. Opozarjal je, da je prejšnji ministrski predsednik grof Stürkgh večkrat, zadnjič 10. oktobra l. l., rekel, da so merodajni državni činitelji za to, da postane vzhodna Galicija posebna kronovina z ukrajinsko samoupravo. Po živahni razpravi se je sklenil sledeči protest: »Naša domača gruda, ukrajinsko kraljestvo Galicija in Lodomerija, se je vtelesila avstrijski monarhiji temeljem dednih pravic habsburske vladarske hiše. S poznejšo priključitvijo omenjenemu ukrajinskemu kraljestvu poljske zemlje: velike kneževine Krakov in vojvodini Zaton in Avšvic, sta se zvarili dve narodno in zgodovinsko različni deželi v eno kronovino; umetno se je ustvarilo gospostvo poljske manjšine nad ukrajinskim narodom Galicije in Lodomerije. Ukrajinski avstrijski narod ni nikdar priznaval enotnosti te kronovine; večkrat je proti njej slovesno in odločno protestiral in je vstrajno zahteval pravico samouprave svojega narodnega ozemlja. Napovedano posebno stanje Galicije zato najhujše žali zgodovinske kakor tudi že pridobljene pravice ukrajinskega naroda in ga izroča, dasi tvori po številu 4. narod v državi, neomejeni nadvladi njegovega narodnega sovražnika. Ukrajinski narod ne bo nikdar priznal posebnega stanja Galicije pod poljsko nadvlado in se ne bo nikdar odpovedal pravici na samoupravo svojega narodnega ozemlja in ustanovitvi posebne kronovine v okviru Avstrije.

Kako je na mannaktornem, volnenem in plinlenem trgu?

Na manufakturnih trgih vlada živahna kupčija. Cene vedno rastejo. Novega blaga pride le malo na trg in za staro razpoložljivo blago se vse trga. Visoke cene bombaževinam, ki so zadnji čas neverjetno poskočile, še menda niso dosegle svojega viška. Dan za dnevom se poroča o rastočih cenah ne samo iz Amerike, ampak iz vseh trgov bombaževin celega sveta. V Ameriki stane danes bombaževina trikrat toliko kot pred dvema leti. Splošno se je mislilo, da se bo Amerika v vojskitem času zaradi nakupičnega volnenega blaga zadušila. Do sedaj se ni niti slutilo, koliko bombaževine rabi Amerika zase, akoravno je bilo splošno znano, da se v Ameriki zelo trudijo, da bi svojo doma pridelano bombaževino sami podelali. Po zadnjem poročilu iz Novega Jorka znaša splošna cena za bombaževino 1 m 19.30 frankov proti 16 frankov koncem septembra in 12.40 frankov ob začetku 1916. Za velik trg za bombaževino, ki se bo pričel dne 24. novembra v Londonu, je samo še 110.000 bal blaga na razpolago, to je malo več kot polovica navadnega dovoza na ta trg. Napram septemborskemu trgu so se cene zvišale za 5 odstotkov.

Francija je prepovedala izvoz svile. Vzrok te prepovedi je očitno v občutnem pomanjkanju sirovin. Že lansko leto se je svilen letina cenila samo na 4 odst. navadne letine. Tudi letošnja letina ni mnogo ugodnejše izpadla. Zmanjšan uvoz evropske in azijske svile kakor tudi izredno visoke cene tega blaga so vplivale na to, da je francoska vlada izdala prepoved izvažanja svile. Uporaba svile je vsak dan večja, ker je naprava tkanin iz drugih snovi celo v Franciji postala nemogoča. Tekmovanje Amerike v teh industrijskih izdelkih se povsod močno opaža in povpraševanje po svili je vedno večje. To je vzrok, da so cene na svilenih trgih, posebno v Švici, Italiji, Nemčiji in tudi v Avstriji trdne in napete.

Trgovski promet v nemškem industrijskem okraju Niederrhein se je nekoliko poživil. V tkalnicah za bukskin, kamgarn- in ševiot-blogo se sedaj izdeluje skoro izključno polovnene odevje in vojaško blago. Skoro polovnice delavnic je še zadnje mesece moglo preskrbeti dela za polovico delavcev. Dozdevno se je delo še bolj razvilo, ker se pričakuje še novih naročil. Za civilne potrebe dela samo nekaj delavnic, ker je dobava surovin združena s prevelikimi težkočami.

Iz Bremena se poroča, da postaja blago na tamošnjih trgih še vedno dražje. Položaj je vedno bolj resen. In sicer ni samo vprašanje glede preskrbe prebivalstva s potrebnim blagom, ki je vzrok resnih misli, ampak s tem je združena tudi rapidno naraščajoča mož dežel, ki pridelujejo surovine in ki radi tega blaga ne dajo rade od sebe. Cenitev letine v Ameriki se vedno bolj krči; sedaj se govori o pridelku, ki baje znaša samo 12.160.000 bal. Tem številkam stoji nasproti vedno rastoči konzum, posebno v Ameriki, kjer so predilnice od začetka letošnje sezone do prvega tedna meseca prevzele 805.000 napram 723.000 balam v lanskem letu v tem času.

Tudi delovanje angleške lančarske industrije je izredno živahno napeto; meseca septembra je znašal izvoz preje (niti) 14.254.100 funtov, proti 15.205.000 funtom leta 1915 in 9.668.100 funtom leta 1914. V Liverpoolu se je zaloga zmanjšala na 425 tisoč bal ameriškega blaga, napram 696 tisoč bal leta 1915 in 485 tisoč bal l. 1914. Vzhodnoindijske volne prejšnji teden sploh ni prišlo na trg, dočim je lansko leto ta teden bilo še 1000 bal te volne na angleškem trgu. Zaloge so znašale dne 12. oktobra 316.000 bal napram 473.000 balam leta 1915.

Nam je napetost cen na manufakturnem trgu resen migljaj, da vplivamo na naše kmetstvo ljudstvo, da se isto začne intenzivno pečati s pridelovanjem lanu in konopelj.

Princ Henrik Bavarski umrl.

Monakovo, 8. novembra. (Kor. ur.) Fonoči od 7. na 8. novembra je umrl princ Henrik Bavarski, ki je bil nevarno ranjen 7. novembra ob nekem požarovanju.

Mir na goriškem bojišču.

Kakor posnemamo iz našega uradnega poročila, vlada premor na goriškem bojišču dalje. Na obeh straneh se vršijo živahne priprave. Soditi po vsem, ni do važnih velikih vojnih dogodkov na Goriškem več daleč. — Vsi listi razpravljajo o kraškem bojišču in o naših junaštvi s priznanjem in občudovanjem.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO

Dunaj, 8. novembra. Uradno: Mir na Goriškem traja dalje. Na bojni črti v Fleims dolini smo odbili napade posameznih italijanskih bataljonov v ozemlju Colbricon in v postojanki Bocche. Ujeli smo ob tej priliki tri častnike, 50 mož in zaplenili 2 strojni puški.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Laško uradno poročilo.

7. novembra. V adički dolini so napadli nenadoma sovražni oddelki v noči na 6. novembra naše postojanke Sano, južno od ceste Loppio—Mori. Zavrnili smo jih s protinapadom. V dolini Travniglo je nadaljeval sovražnik z močnim obstreljevanjem in z ljutimi napadi proti postojankam opazovališča na višinah Cima di Bocche, toda napadi so bili zlomljeni vselej v krepkem odporu naših hrabrih braniteljev. Na julijski bojni črti včeraj kljub slabemu vremenu živahno delovanje topništva. Naše topništvo je razpršilo pohodne kolone čet in voz za sovražno bojno črto. Na naši strani so napredovala dela utrd in čiščenja bojne polja.

Zadnja bitka pri Soči se bila proti Cadornovi vojski.

Bern, 7. nov. Zasebno se je poročalo iz Milana, da se je Cadorna do zadnjega trenutka odločno upiral pritisku Anglije, ki je zahtevala, naj pri Soči zopet prodira. Poveljnik soške armade, vojvoda Aosta, je pa le v Rimu tiščal, da so zopet sklenili ofenzivo. V vojnem ministrstvu je namreč izjavil, da se, če se osredotočijo vsi razpoložljivi topovi in pešci v kolikor mogoče tesnem prostoru, lahko izvede sunek s tako silo, da se mora brezpogojno prebiti. V Milanu se trdi, da so bile izgube Italijanov v zadnjih ofenzivnih bojih veliko višje, kakor so pričakovali in da presegajo celo izgube Rusov v karpatskih bojih.

Vojska pod Krasom.

Luigi Barzini opisuje v »Corriere della Sera« boje po votlinah in jamah Krasa.

Vojska pod Krasom, tako izvaja Barzini, ni nič manj važna, da morda še važnejša nego na planem. Sam moraš na fantastično potovanje po podzemskih bojiščih, da razumeš, da treba voditi tu čisto nove vrste vojsko, v kateri morajo računati tudi s stvarmi, ki ti prete po sovražniku tudi pod zemljo. Samo v podzemskih kraških jamah, v katerih so čudokrasne kapniške tvorbe, ki se spuščajo nad vojaška ležišča kakor kamenita zagrinjala, more sovražnik prebiti peklenški ogenj artiljerije. Le od daleč in zamolklo doni tu notri zategnjeno tuljenje granat, njihovih udari pa dobivajo tu strahoten odmev, ki se vali po podzemskem prostoru. V kratkih artiljerijskih

odmorih slišiš v gluhi podzemski tišini enakomerno padanje vodenih kapljic z jamskih sten, kar tvori fantastično protigravo s padanjem granat. Ako se sredi bitke spusti v tako podzemsko stanišče, občutiš dobrodejno varnost. Barzini opisuje dalje brezprimerno ljutost borbe na Kra-su ter se izraža s polnim priznanjem o avstrijskih četah.

Izmišljotina o baronu Conradu.

Dunaj, 7. novembra. »Corriere della Sera« je objavil, kakor se poroča z italijanske meje, vsebino bajnega razgovora generalnega polkovnika Conrada z nekim zastopnikom »Fremdenblatta« z nadpisom, da bi bil baron Conrad rekel, da je mogoče, da bi vzeli Italijani Trst. Vsak razsoden človek bo pač sam presodil, da načelnik generalnega štaba avstrijske armade pač ni mogel ničesar v tem smislu izraziti. Vsekakor je pa bilo mogoče, da so se besede barona Conrada napačno umevale ali da so se namenoma obrnile. Če se primerja, kar je objavil milanski list, z besedami, na katere se naslanja, se mora pribiti, da gre za drzno izmišljotino. »Fremdenblatt« je objavil dne 14. m. m. brzojavko, ki je obsegala izvešček razgovora s Conradom, ki ga je bil objavil 8 Uhr-Blatt. Trst se nikjer ne omenja, niti besedice ni, ki bi se mogla tolmačiti tako, da bi hoteli Italijani vzeti Trst. »Corriere della Sera« je torej zagrešil zelo drzno potvorbo.

Podrobnosti o vrhu Monte Cimone.

Uradno se razpošilja obirno poročilo o Monte Cimone. Posnemamo:

Vrh grmade Monte Cimona so bile naše čete 23. julija letos na višje povelje izpraznile, ker je bilo to mesto preveč izpostavljeno italijanski artiljeriji. Takoj severno od vrha Cimone na strmem grebenu so naši napravili nasip iz vreč, napolnjenih s peskom in tako ustavili sovražniku vsako nadaljnjo prodiranje. Vendar se pa s tem naši niso zadovoljili, marveč so hoteli sovražniku na vsak način iztrgati zopet tudi vrh Cimone sam. Toda kako? Sicer se je že 4. avgusta oddelek 59. tih z nenadnim napadom polastil vrha, a je moral končno pred sovražnim protinapadom zopet nazaj. Sedaj so se odločili, da vrh podminirajo in razstrele. To važno in težko nalogo so poverili znanemu junaku saperskemu nadporočniku M l a k a r j u. Ob nepopisnih težavah in neprestanem boju s sovražnikom, ki je bil takorekoč v neposredni bližini ter je mogel opazovati početje naših, so zgradili najprej varen, pokrit prekop do pod gorski vrh. Nato so se lotili podkopnega rova samega ter v to svrhu spravili na goru stroj za vrtanje. Italijani so opazili namero naših in začeli kopati protirove. Sedaj je šlo za to, kdo bo urnejši.

Spretnost nadporočnika M l a k a r j a in vnemi moštva 59. tih se je zahvaliti, da so naši prehiteli in deloma tudi premotili Italijane. 23. septembra ob 3/4 na 6. uro je nadporočnik M l a k a r pritiskal na gumb užigalnega aparata — dva strašna poka in gora se je odprla, vrh razsul in razletel. Malo prej je prišla na vrh italijanska zame-na — 219. polk je zasedel postojanko na Cimone. Bil je uničen. Predno so se sosednji italijanski oddelki zavedli od presenečenja, je že navalila naša pehota od treh strani in zasedla 22 m globoki in 50 m široki lijak, ki je bila izkopala mina, naša artiljerija je pa z zapornim ognjem zastavila pot italijanskim rezervam. Tako je prišel vrh Cimone zopet v našo posest in nam kljub vsem naporom sovražnika tudi ostal.

Naši letalci odbili napad italijanskih letalcev.

Dunaj, 8. novembra. Uradno: Sovražni letalci so metali 7. t. m. popoldne bombe na mesta Rovinj, Poreč in na Buje. Škode niso niti najmanjše povzročili. Lastna letala so se dvignila, da so zasledovala. Eno med njimi, vodil ga je linijski ladinski poročnik Drakulič, je sestrelilo sovražno letalo, ki je padlo pri sovražnih torpedovkah, ki so se nahajale na visokem morju. Naša letala so napadla sovražne torpedovke z bombami, ki so nato odplule proti sovražni obali. Nekli sovražni letalec je zvečer 7. t. m. metal brez uspeha bombe pri Umagu. Lastna morska letala so zelo učinkovito metala bombe na vojaške naprave v Vermeljani in v Tržiču, vrnila so se nepoškodovana.

Poveljstvo mornarice.

Vojska z Rusi in Rumuni.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 8. novembra. Uradno:

Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Odbili smo napade Rumunov južno in jugovzhodno prelaza Szurdok. Pri Spinih in jugovzhodno Predeala smo sovražnika potiskali nazaj. Na obeh straneh ceste Bodza smo se zopet polastili vseh svojih prejšnjih postojank.

Rusi so severozahodno od Tölgyesa zopet pridobili nekaj prostora.

Neki avstrijski letalec je pri Tatarovu sestrelil rusko dvokrilno letalo vrste Newport.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Nič novega.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 8. novembra. Veliki glavni stan:

Bojna črta generala konjenice nadvojvode Karla.

Živahni boji so se tudi včeraj razvili v odseku Tölgyes. Sovražnik je priboril male uspehe. Pred prelazom Bodza smo zadnje dni zopet Rumunom iztrgali dele naših višinskih postojank, ki so jih bili pridobili zadnje dni. Napade sovražnika smo odbili v prelazu Tartar Havas. Uspeh v pokrajini Spini smo izrabili dalje. Število ujetnikov se množi.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 7. novembra. Uradno:

Ob Donavi mestoma oženj s topovi in s puškami. Z ognjem smo uničili za otokom Goli Kalafat več ladij vlačilnic.

V Dobrudži nevažni boji med poizvedovalnimi oddelki in med stražami.

Na obali Črnege morja je mirno. Zadnji dve obstreljevanji Konstance po ruskem brodogovju 2. in 4. t. m. sta povzročili veliko škodo.

Rumunsko uradno poročilo.

6. novembra. Severno in severozahodno bojišče. Na zahodni bojni črti Moldave se položaj ni izpremenil. V dolini Buzen pri Bratoceji se bijejo boji. V dolini Prahova smo odbili sovražne napade na središče in na naše desno krilo. Boj se še bje. V severni dolini Tergulua in pri Dragoslavelih obstreljevanje s topovi. Na levem bregu Alute se nadaljuje ljut boj pri Racovici. V dolini Jiu je bil sovražnik ojačen; naše zasledovanje smo prekinili. Pri Orsovi se položaj ni izpremenil. — Južno bojišče. Ob Donavi obstreljevanje s topovi. V Dobrudži so naši naprej potisnjeni oddelki prisilili sovražnika, da se je moral umakniti. Zažgal je vasi Daoni (?), Garlicin, Rahman in Haidar.

Z rumunskega bojišča.

»Temps« poroča 7. t. m. iz Petrograda: Izvzemši boj pri Predealu so se radi slabega vremena operacije prekinile. Bojujejo se le še nekoliko na približno 300 km dolgi črti pred vsem v Vlahiji, kjer vodijo ceste v Bukarešt; tam se pričakujejo tudi glavni boji. Sovražnik se ojačuje, da bi ložje odstranil ovire. Pri reki Aluti so Avstrijci in Nemci napredovali in zasedli Rakovico in Titesci, ki ležita blizu Alute, 18 do 20 km južno od prelaza Rdečega stolpa. Rumuni so zasedli tam po svojih porazih nove postojanke južno od starih v gozdih na hri-bih, ki pa ne tvorijo sovražniku prave ovire. Deset kilometrov od tam sta gori Koria in Clocita, ki sta važni za obrambo.

Najboljši prehod čez Donavo.

Bern, 8. novembra. »Echo« piše: V Dobrudži tvori ostrovska črta fronto. Ostrovo leži 28 km severno od Harsove. Zdi se, da se hoče Mackensen tu pripraviti za defenzivo, da bi na neki južnejši točki poskusil prehod čez Donavo.

Rumuni se boje prehoda čez Donavo.

Stockholm, 8. novembra. Rumunski listi uradno poročajo, da se je vsled prodiranja sovražnih armad v Dobrudži povišala možnost, da sovražnik prekorači Donavo. Vrhovno vojno vodstvo je tedaj ukazalo, da nasipe ob Donavi predro. S tem se bo reka znatno razširila, kar bo zelo otežkočilo sovražni prehod, četudi ga ne bo preprečilo.

O položaju v Dobrudži

piše polkovnik Secretan v »Gazette de Lausanne«: Položaj rusko rumunskih čet v Dobrudži ni ugoden. Cela armada je bila potisnjena proti Babadağu, kjer se more v močvirju komaj gibati. O umikanju rumunske armade v Dobrudži se poroča iz Sofije: Ko se je rusko rumunsko vojno vodstvo prepričalo, da ni več mogoče dolgo držati postojanke med Črnovo in Konstanco, je zapovedalo, naj se zgrade trije mostovi, in sicer pri Harsovi, Brajli in pri Isaceji. Desno krilo naj bi bilo prekoračilo Donavo pri Harsovi, središče pri Brajli, levo krilo pa pri Isaceji. Med umikanjem, preden so se prišle prve čete desnega krila do mostu pri Harsovi, so krogle težkih nemških topov na treh mestih porušile most. Desno krilo se je moralo zato obrniti proti vzhodu, da bi prišlo do ceste, ki vodi v Brajlo, da se reši. Središče ubežne armade je pa že popolnoma zamašilo cesto; nastala je velikanska zmešnjava, ki se je izpremenila v paniko, ker je napadla bolgarska konjenica. Rumunski in ruski

vojaki so pometali orožje in so bežali. Na tisoče beguncev je poginilo v močvirju.

Zbiranje sovražnih čet v severni Dobrudži.

Bern, 8. nov. »Novoe Vremja« poroča, da se v severni Dobrudži zbirajo ruske, srbske in rumunske čete.

Bolgarska uprava v Rumuniji.

Sofija, 8. novembra. V kratkem bo imenovano uradniško osebje za okrožja Konstanca, Medžidije in Črnava. Središče uprave bo Konstanca.

Zasedeno ozemlje v Transilvanskih planinah.

Švicarski listi poročajo, da so avstrijske in nemške čete v Transilvanskih planinah zasedle 600 km² ozemlja.

Koliko je žita na Ruskem.

Kodanj, 7. novembra. (K. u.) »Berling-ske Tidende« poroča iz Petrograda: Po uradni statistiki je v celi Rusiji na razpolago 1200 milijonov pudov žita.

Stürmer težko oboel.

Ženeva, 8. novembra. Iz Petrograda se poroča: Ministrski predsednik Stürmer je težko oboel. Njegovo stanje je vznemirljivo. Zdravniki so odredili strog mir.

»Rječ« o posebnem miru Rusije.

Stockholm, 7. nov. »Rječ« razpravlja vesti, ki krožijo po Petrogradu in Moskvi o posebnem miru Rusije in o bližnjih mirovnih pogajanjih in pribije, da je Angleška kriva, če sedaj še ni mogoče skleniti miru. Liberalni list predbaciva Angleški samoljubje in izjavlja, da bi morala tudi Angleška računati s položajem in koristim Rusije, ki je doprinesla največje žrtve. Če je za Rusijo ugodno vojskovati se naprej ali ne, o tem bo sama odločevala, ne Angleška. Notranjemu ministru Protopopovu blizu stoječi listi čisto mirno in odkrito razpravljajo o vprašanju sporazuma Rusije z Nemčijo.

Rusko nemški sestanek v Haparandi?

Curih. »Neue Züricher Zeitung« poroča iz Stockholma: V Haparandi so se zbrale ugledne nemške in ruske osebnosti. Govori se, da je sestanek v zvezi z ovoricami o rusko nemškem miru. Poročilo z druge strani še ni potrjeno.

Ruski car na bojišču.

Garskoje Seso, 8. nov. (K. u.) Petrograjska prestolonaslednikova poroča: Car in prestolonaslednik sta odpotovala 7. t. m. na bojišče.

Splošna šolska obveznost na Ruskem.

Petrograd, 8. nov. (K. u.) Petrograjska brzojavna agentura poroča: Naučni minister je predložil dumi načrt postave, s katero se vpeljuje na Ruskem splošna šolska obveznost.

Na morju.

Angleški podmorski čoln zadel dve bojni ladji velikanki.

London, 8. novembra. (Kor. ur.) Admiraliteta naznanja k včerajšnjemu poročilu, da je dospelo še nadaljnje naznanilo poveljnika podmorske čolna, glasom kate-rega je zadel dve bojni ladji dreadnoughtki razreda »Cesar«.

Nemški podmorski čoln ob kanadski obali.

Basel, 8. novembra.

»Baseler Nachrichten« poročajo iz Londona: Iz Washingtona brzojavljajo, da nemški podmorski čoln še vedno operirajo ob kanadski obali.

7 parnikov potopljenih.

Berlin, 8. nov. (K. u.) Poleg ladij, o katerih se je že poročalo, da so bile potopljene, so bile zadnje dni potopljene še sledeče sovražne trgovske ladje: 4 angleški parniki z okroglo 13.000 tonami, 2 francoska parnika s 4040 tonami in italijanski parnik »Ostmark« s 4400 tonami.

Pariz, 9. nov. (K. u.) »Matin« javlja iz Marseille, da je bil potopljen francoski parnik »Nagodor«. Posadko so rešili.

Poštni parnik »Arabia« na Sredozemskem morju potopljen.

Rotterdam, 8. nov. (K. u.) Iz Londona se javlja: Na Sredozemskem morju je bil 6. t. m. potopljen 7933 tonski poštni parnik »Arabia«.

Izgube švedske trgovske mornarice.

Stockholm, 7. novembra. (K. u.) Po poročilih državne zavarovalne komisije je švedsko trgovinsko brodogovje od avgusta 1916 vsled vojske izgubilo 61 ladij. Od posadk je utonilo skupno 223 mož.

Boji v Macedoniji.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 8. novembra. Veliki glavni stan:

Napadi sovražnika v ovinku Črne niso uspeli. Na bojnih črtah Belašice in Strume je topništvo živahno delovalo.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 7. novembra. Uradno:

Položaj se ni izpremenil. Topništvo živahno deluje v ovinku Črne. Na celi ostali bojni črti slab topovski oženj na obeh straneh in boji med stražami. Sovražni letalci so za našo bojno črto živahno, a brez uspeha delovali.

Sofija, 8. novembra. Uradno:

Južno od Maliskega jezera smo odbili sovražno konjenico, ki je razsedlala in poizkušala prodirati. Vzhodno od jezera Presba in v ovinku Črne so, kakor po navadi streljali s topovi. Pri Moglenici topniški oženj z minami. Z ognjem smo odbili napad, ki ga je bil izvedel sovražnik od 7. na 8. novembra. Medtem ko se je sovražnik umikal, je izgubil neki jarek. Na obeh straneh reke Vardar osamljeni strelji topov. Sovražnik je obstreljeval, ne da bi bil povzročil kaj škode, na bojnih črtah pri Belašici in pri Strumi obljude kraje pred našimi postojankami; razvili so se tam tudi boji med poizvedovalnimi četami in stražami. Na obali Egejskega morja je mirno.

Francosko balkansko poročilo.

7. novembra. Srednje močno je delovalo topništvo na obeh straneh na celi bojni črti. Francozi so odbili vzhodno od Prespa jezera bolgarski protinapad. Francoska letala so obstreljevala pri Germanu več krajev. V dolini Vardar je bilo v zračnem boju pri Bitolju sestreljeno sovražno letalo.

Francoski vojni minister v Solunu.

Solun, 8. novembra. Francoski vojni minister general Rouques je došel semkaj.

Položaj na Grškem.

Zaplenjena grška mornarica.

Milan, 8. nov. (K. u.) »Secolo« poroča iz Aten: Nova nota francoskega admirala naznanja atenski vladi, da so zavezniki zasedli arzenal in zaplenili celo grško mornarico, ki se je nahajala na otoku Leros, s podmorskimi čolni in z vsem strelivom.

Stavka grških železničarjev in mornarjev.

Genf, 7. novembra. Agentura »Radio« poroča iz Aten: Na vseh atenskih železnica-h je izbruhnila nova stavka.

Berlin, 7. novembra. »Morning Post« poroča iz Aten: Stavka trgovinske mornarice traja dalje. Nobena ladja ni zapustila Pireja. Tudi na Volo in na Kiju se je proglasila stavka.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 8. novembra. Veliki glavni stan:

Vojna skupina prestolonaslednika Ruperta.

Podnevi boji severno Somme niso presegli zmernih meja. V našem ognju so se izjalovili močni angleški napadi med Le Sars in Gueudecourtom. Francozi so napadli južno Somme na obeh straneh Ablaincourta. Potisnili so nazaj naše prednje postojanke v južnem delu Ablaincourta. Vas Pressoire smo izgubili. Sovražnika smo odbili na severnem krilu, kjer je napadal.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Pri Mozi živahni topniški boji.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

7. novembra ob 3. uri popoldne. Francozi in Angleži so ujeli od 1. julija do 1. novembra pri Somme 71.532 nemških vojakov, med njimi 1449 častnikov. Istočasno so zavezniki zaplenili 173 topov, 130 težkih topov, 215 jarknih moznarjev in 988 strojnih pušk. Na Francoze odpade od skupnega plena 40.796 vojakov, med njimi 809 častnikov, 77 poljskih topov, 101 težak top, 104 moznarji in 533 strojnih pušk. Ponoči se je od časa do časa obstreljevalo na raznih mestih Somme in na desnem bregu Moze, sicer se ni nič poročalo.

Letalna služba. Nemška letala so vrgla okoli 10. ure zvečer več zažigalnih bomb na Nancy, ki niso zahtevale ne človeških žrtev in tudi ne škode na blagu.

Angleško uradno poročilo.

7. novembra. Ponoči smo izboljšali svoje postojanke vzhodno od Butte de Warlencourt. Uspešen protinapad smo izvedli na sovražne strelske jarke med Gommecourt in Serre, ujeti smo nekaj mož in gladko sovražniku zagnali izgube. Naš oženj je razkropil sovražno patroljo južno Honchy (?). Trajno je močno deževalo in je divjal močan vihar z jugozapada.

General Ancelin padel.

Pariz, 7. novembra. »Matin« poroča, da je pri Douaumontu padel general Ancelin.

Vojaški posvet v Parizu.

Milan, 7. novembra. Namestnik načelnika italijanskega generalnega štaba

bo, kakor poroča »Secolo«, v kratkem zopet prišel v Pariz k vojaškemu posvetovanju.

Ramsay Macdonald o vojni.

Amsterdam, 8. novembra. (Kor. urad.) Kakor poročajo nekemu tukajšnjemu listu iz Londona, je rekel Ramsay Macdonald pred nekaj dnevi na javnem shodu, da vsi, ki sedaj umirajo na bojiščih v Franciji in Belgiji, zastoj umirajo.

Novo angleško vojno posojilo.

London, 8. novembra. (K. u.) »Times« poročajo: Januarja se bo izdalo novo angleško vojno posojilo. List priporoča, naj se izdajo 4½% davka proste in 5½% davku podvržene serije po kurzu 99%.

Razna poročila.

Zeppelin proti Liebknechtu.

Bremen, 7. novembra. »Bremer Tageblatt« poroča: V Liebknechtovem volilnem okraju Potsdam-Osthavelland nameravajo meščanske stranke kandidirati grofa Zepelina.

Anarhija v Mehiki.

»Agentur Fournier« poroča: Anarhija v Mehiki postaja vedno večja. Vsakdanji boji med pristaši Villa in Carranza povzročajo velik nered in ovirajo ves promet. V mejnih okrajih ropajo železniške vlake in popotnike. Roparji male posadke povsod pobijajo. Združene države nameravajo nastopiti šele potem, ko bodo končane volitve predsednika.

Dnevne novice.

— **Predprijava za 5. avstrijsko vojno posojilo** se že sprejemajo. Več o tem pove današnji oglas podružnice c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda v Ljubljani.

— **Na naslov Slovencev.** »Tiroler Soldatenzeitung« in po nji »Grazer Tagblatt« in »Tagespost« prinašajo napad na Slovence in na »Slovenca« pod naslovom »Der slowenische Irredentismus«. Na članek sam bomo poizkušali obširneje odgovoriti, ko bo izšel še napovedani drugi del. Poudarjamo samo: Junaštvo Slovencev je bilo že večkrat izpričano od vojnega vodstva. Vsi naši junaški slovenski polki so bili tekom vojske že večkrat izrecno in na prvem mestu pohvaljeni. Nihče ne more očitati Slovencev, da niso izpolnili na bojišču svoje dolžnosti do skupne domovine. Neomajana zvestoba Slovencev do cesarja in Avstrije do smrti. To so dejstva in ne besede, in ta dejstva so naš »slovenski irredentizem«.

— **Duhovnik in narodno gospodarstvo.** Znameniti nemški narodno-gospodarski učenjak profesor Adolf Wagner piše v teh dneh: »Npravno in gospodarsko življenje sta v vzajemni zvezi in znanosti, ki služita spoznanju obeh, etika in narodno-gospodarske vede, ki interes posameznika po učeni vidimo danes še bolj jasno kakor poprej, da npravno življenje nima pričakovati nobene gojitve od take narodnogospodarske vede, ki interes opameznika postavlja za vse vladajoče zdravilo. Npravno temeljno potezo z narodnem gospodarstvu moramo ohraniti svežo in krepko s tem, da so z delom dejanske zvrsti tisti, ki so v prvi vrsti poklicani, da čuvajo npravnost in gojijo duševno zdravje naroda. V tem zmislu se mora vsak duhovnik brigati za narodno-gospodarska vprašanja.« — Pisatelj nato opozarja na mogočnost bank, ki špekulirajo tudi z zemljo in pravi nadalje, da danes ravno prirostop državljani in delavec četudi napol zavestno zahtevata, da v narodnem gospodarstvu vladajo npravna načela, da se zajezi brezmejni pohlep po dobičku in brezobzirno izrabljanje konjunktura. Poudarja nato, da moramo priti do drugačnega pojmovanja o zemlji in gospodarstvu. Med ljudstvo je treba zanesti npravna načela in ustvariti drugačno javno mnenje. K temu delu je klican vsak, kdor čuti v sebi soodgovornost za bodočnost naroda.

— **Zastrupljevalci vodnjakov.** Pod tem naslovom piše dunajska »Information« dobesedno: »Neki berlinski list poroča — a najbrže to ni zraslo na lastnem zelniku, marveč je bilo »utihotapljeno« iz znanih krogov v Avstriji —, da bo ministrski predsednik dr. pl. Koerber sklical naš parlament, ako isti v naprej pritrdi, da se brez vsake razprave sklene nov poslovnik in jezikovni zakon, s katerim se zagotovi nemški državni jezik. Poznavalci notranjopolitičnih razmer so izrekli mnenje, da gre tu za jako robat poizkus gotove klike, ki že vnaprej skuša, da bi ministrskemu predsedniku dr. pl. Koerberju s trošenjem takih vesti odtegnila zaupanje zelo važnih faktorjev, da bi se njegovo poslanstvo izjalovilo in bi zlezli na krnilo drugi gospodje. Te zastrupljevalce vodnjakov nam bo najbrže iskati v tistih krogih, ki so vedno umeli z raznimi hujskarijami preprečiti konsolidiranje, ki bi za vedno napravilo konec notranjim težavam. Dobro bi bilo, da bi se tem večnim nemirnežem končno enkrat temeljito ustavilo njihovo delo.« — Tako dobesedno dunajska »Information«.

— **Zanimiva vest o samostojni ukrajinski vzhodni Galiciji.** Kakor posnemamo iz govora dr. Lewickega, je obljubil grof Strgkh opetovano in zadnjič še 10. oktobra 1916, da postane vzhodna Galicija samostojna dežela z ukrajinsko samoupravo.

— **Luč.** Izšla je druga vojna knjiga katoliškega hrvaškega dijaštva. Vsebina je mnogostranska in zanimiva. Tudi škof dr. Mahnič priobčuje v njej globokoumno razpravo »Katoliško svetovnjaštvo i svetčenstvo«. Kdor se zanima za katoliški pokret med mladino, mu bo knjiga dobrodošla. Naroča se pri Zboru duh. mladeži v Zagrebu za ceno 3 K 60 vin.

— **Pogajanja med Ukrajinci in Poljaki.** Kakor poroča »Zeit«, bo uvedel ministrski predsednik dr. Koerber pogajanja za sporazum med Poljaki in Ukrajinci v Galiciji.

— **Odlikovanje.** Cesar je podelil glavnemu ravnatelju zemljiško davčnega katastra, sekcijemskemu načelniku dr. Vladimirju Globočniku pl. Soročolskemu povodom trajne vpo-kojitve red železne krone 2. razreda.

— **Imenovanje.** Za nadporočnike so imenovani poročniki: Kreč Vladimir, 87. pp.; Petrič Franc, 97. pp.; Skale Otmar, 3. bos. herc. pešp.; Sodnik Alojzij, 27. pp.; Načal Rihard, 87. pp. — Za poročnike so imenovani praporščaki: Leber Franc, 47. pp.; Becker Franc, 87. pp.; Svetina Alojzij, 2. polk tir. ces. lovcev; Ledvina Alfred, 87. pp.; Gjerковиč Albert, 97. pp.; Szabo Deziderij, 7. lovski baon; Balasz Julij, Rosner Karol in Gressai Josip, vsi pri 7. lovskem baonu; Štrukelj Alojzij, 47. pp.; Majon Ivan, 7. pp.; Stranc Alfred, Damjanič Boris, Zabysztzan Pavel, Tavčar Franc, Hochenegger Ivan, Putik Ivan, Rybar Miloš, Pakiz Josip in Sodnik Rudolf, vsi pri 17. pp.; Römisch Josip, Weisch Franc, Mandelik Josip in Tratnik Ferdinand, vsi pri 87. pp.; Friedmann Pavel, Motka Atilij, Rubeša Josip, Dezenibus Alojzij, Vizintin Remigij in Krček Josip, vsi pri 97. pp.

— **Nov državni urad za prehrano.** Dunajski listi poročajo iz dobrih virov, da bo do pred kratkim časom ustanovljen državni urad za prehrano izpopolnili v pravi van bivši ministrski predsednik in sedanji centralni urad. Za predsednika je imenovan predsednik najvišjega računskega dvora baron Vladimir Beck, ki bo dobil obširna in mogočna pooblastila. Imel bo sedež in glas med ministri. V urad pride tudi visok častnik generalnega štaba kot zastopnik vojaške oblasti. Sedanji predsednik oddelni načelnik vitez pl. Keller ostane v uradu. Dunajskemu županu je ministrski predsednik dr. Körber izjavil, da bo z vsoto strogo in pravičnostjo skrbel za aprviza-cijo.

— **Telefoniranje se razširilo na 300 km.** Dunaj, 8. novembra. (Kor. ur.) Dozdaj je bilo dovoljeno po telefonu splošno govoriti le do druge cone daljave (na daljavo 100 km ena cona) v tuzemskem obratu. Javne govorilnice se smejo zdaj v splošnem obratu dopuščene ozemlju tudi zasebno uporabljati do tretje cone, toraj do 300 kilometrov.

— **Smrt za domovino.** Pretekli mesec sta padla dva junaka: Štukart Alfred z Dunaja, dne 3. oktobra, in Petek Jožef iz Nevelj pri Kamniku, dne 23. oktobra. Iz prejšnjih časov je ugotovljena smrt naslednjih vojakov 17. pešpolka: Antončič Jožef (Utovlje pri Sežani), padel 5. 9. 1916 na Doberdolu. Potočnik Janez (Stražišče pri Kranju), padel 20. 12. 1915 pri Sv. Mihaelu. Baloh Franc (Sedlo pri Tolminu), padel 23. 11. 1915 pri Oslavju. Iskra Franc (Jelšane v Istri), padel 11. 11. 1915 pri Oslavju. Stermole Ignac (Št. Jurje pri Litiji), padel 22. 11. 1915 pri Oslavju. Sedlar Franc (Britof pri Kranju), padel 23. 11. 1915 pri Oslavju.

— **Najvišje cene za jajca.** Deželna vlada je določila najvišje cene za jajca in sicer v Ljubljani, kadar prodaja pridelovalec 28 vin. eno jajce, v obrtniški trgovini pa 32 vin.; povsod po deželi pa, kadar prodaja pridelovalec, 20 v., v obrtniški trgovini 24 v.. Prestopki se bodo kaznovali z denarno kaznijo do 2000 K ali z zaporom do treh mesecev, pri obtožilih okolnostih pa z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

— **O najvišjih cenah za vino** smo dobili te dni več glasov, ki se razlikujejo od mnenja, ki je bilo zabeleženo v prvih poročilih. Naj se čujejo tudi ti glasovi. Tako se nam n. pr. piše: K notici v zadnjem »Slovencu« o maksimalnih cenah za vino, bi bilo dobro na vsak način čuti še drugo stran zvona in sicer iz slojev manjših gostilničarjev, ki so navezani na vinotržce in glasove iz slojev konsumentov, to je pivcev. Resnica je, da so potrebne najvišje cene, sicer lahko nekega lepega dne doživimo, da bomo plačevali vino v gostilnah po 4 K za liter in še celo dražje, kajti »volkovje-veletržci« so, upoštevajoč izreden položaj, vino bliskoma podražili po izredno visokih cenah, dobro vedoč, da, ko imajo vse vino v rokah, bodo oni gospodarji položaja in mali gostilničar ter konsument bo moral plačati, ako bo hotel točiti oziroma piti vino no ceni, ki

jo bode določil mogočni veletržec. Izjavljamo: Vlada naj določi najvišje cene tudi za vino.« — Sličnih izjav smo dobili več.

— **Slov. kat. akad. tehn. društvo »Zarja«** v Gradcu ima svoj redni občni zbor dne 11. novembra ob 8. uri zvečer s sledečim sporedom: Poročilo odbornikov; volitev novega odbora; sprejem novih članov; slučajnosti.

— **Vojni kurat č. g. Dejak.** Dne 3. novembra se je vrnil v Karpate č. g. Alojzij Dejak, vojni kurat 97. pešpolka, ki se je nahajal na dopustu v Ribnici. G. kuratu želimo, da bi ga Bog še nadalje obvaroval sovražnih krogel.

— **Umrli v vojaških bolnicah.** Na Dunaju: infanterist 87. pešpolka Franc Slapernik in infanterista 17. pešpolka Danijel Scherer in Stefan Cvar. — V Gradcu infanterist Franc Zenešič in vojaški delavec Franc Kramer.

— **Pozdravi iz ruskega ujetništva.** Gorenjski fantje v ruskem ujetništvu pošiljamo srčne pozdrave vsem domačim, sorodnikom, znanem, prijateljem in čitateljem »Slovenca«: Mihael Draksler, Orehek; Valentin Rozman, Stražišče; Jakob Sorčan, Bitnje; Ivan Maselj, Šenčur; Mihael Šlibern, Visoko; Franc Gros, Trstenik — vsi iz kranjskega okraja. — Sprejmite goreče, srčne pozdrave od Slovencev iz daljne Rusije. Mi smo, hvala Bogu, vsi zdravi in želimo enako tudi vam, dragi bratje v domovini. Tu nas je približno 50 Slovencev, ki delamo na Nikolajevski železnici, postaja Čudovo, kontora Kirila f. Borziaka. V imenu vseh: Paškulin Josip, Gorica — Št. Andrež; Gregorič Mirko — Gorica-Bukovica.

— **Grški protestanti** so si izvolili dne 5. novembra mariborskega pastora dr. Mahnera z 272 glasovi za svojega župnika. Protikandidat Ulrich je dobil 202 glasa.

— **Olajšanje cenzure v Avstriji.** Z Dunaja poročajo »Münchener Neueste Nachrichten« dne 7. novembra: Kakor smo izvedeli, izide v najkrajšem času odredba, v kateri bodo določbe za cenzuro glede časopisja tozadevno izdatno olajšane, da bo dovoljeno razmotrivanje notranjopolitičnih vprašanj in stvarna kritika vseh in posebnih preskrbe z živili se dotikajočih vprašanj. Oblasti bodo dobile te dni tozadevna navodila.

— **Grozni umor** zaradi skopušstva se je zgodil v občini Kot pri Sv. Jakobu na Koroškem. Lastnica Pavličeve koče je prodala svojo posest sestrini Kanalc. Ker je bila ta Kanale na kupnini še nekaj dolžna, obenem pa jako skopuška, je sklenila staro žensko umoriti. Vzela je malo sekiro in čakala v predhišju, da bi Pavlič prišla iz svoje sobe. Ker ta ni prišla, šla je Kanale v sobo in je s sekiro starko ubila. Potem je mrliču krvavo obleko slekla in drugo oblekla, skrila mrliča pod posteljo in odpravila z vodo sledove krvi iz tal. Zvečer je s svojim možem mrliča na voz naložila, vrgla čezenj rjuho, povedala ljudem, da gre v mlin, zavozila mrliča v jarek in ga notri vrgla. Potem se je zopet mirno domu peljala. Ko so mrtvo pogrešali in iskali, našli so jo ljudje v jarku. Sum se je takoj obrnil proti morilki. Bila je s svojim možem aretirana in vklenjena odpeljana k sodniji v Rožeku. Morilka je svoje dejanje brez vsakega kesa priznala.

— **Oddaja predmetov vojaške opreme, ki so v posesti civilnega prebivalstva.** Ker se nahaja še vedno veliko predmetov vojaške opreme (uniform, čevljev itd.) zlasti v krajih, kjer so ali so pa bili nastanjeni vojaški oddelki, v posesti civilnega prebivalstva, izide v prihodnjih dneh uradni razglas, s katerim se isto pozivlja, da odda te predmete takoj pri pristojnem županstvu odnosno v Ljubljani pri c. kr. policijskem ravnateljstvu. Prestopki razglasa se bodo kaznovali z denarnimi globami do 200 kron odnosno z zaporom do 14 dni. Obenem se pred nakupom predmetov vojaške opreme kar najresnejše svari.

— **S kodrom so se mastili.** Hišnica Stindl v Gradcu in njen brat, bolniški strežnik Hirschmann, sta stala te dni pred sodiščem, obtožena, da sta se pregrešila nad življenjem lepega črnega kodra, ki je bil last nekega krojača in vreden 150 K. Obtoženka je priznala, da je nagovorila svojega brata, da ji je zaklal kodra, s katerim se je potem štir dni mastila cela njena družina. K temu jo je prisilila beda; njen mož dobiva pri graški meščanski brambji po 2 K na dan in od tega mora živeti cela družina. Sodnik je obsodil obtoženca vsakega na pet dni strogega zapora. Proti možu, ki je bil tudi deležen kodrove pojedinje, se je uvedlo vojaško kazensko postopanje. V Gradcu je bilo radi takih »gostij« že več oseb obtoženih.

— **Razpust občinskega sveta v Banjaluki.** Bosensko-hercegovaška deželna vlada je sporazumno s skupnim finančnim ministrom razpustila občinski svet v Banjaluki.

— **Smrten padeč.** Pri Kranjski industrijski družbi uslužbenega hlapca Antona Kolar so našli te dni v skednju mrtvega, le-

žečega z razbito glavo v lastni krvi. Domneva se, da je padel Kolar s senika in se ubil.

— **Iz ljudskošolske službe.** Upokojena je na lastno prošnjo učiteljica Marija Levstik-Stuchly v Št. Petru pri Ljubljani. — Suplirale bodo: Namesto vpoklicanega učitelja Ivana Gantar v Št. Jerneju abs. učit. kand. Eleonora Krkoč; namesto vpoklicanega učitelja Teodorja Račič v Toplicah (okr. Litija) abs. učit. kand. Marija Hauptmann; abs. učit. kand. Vida Božič v Starem trgu (okraj Črnomelj).

— **Namesto vpoklicanega učitelja-voditelja Ivana Šemerl v Lescah** bo suplirala abs. učit. kand. Pavla Gmeiner. — C. kr. deželni šolski svet je vzel n. znanje dovolitev dopusta učiteljici s. Metodiji Šusteršič in vstop prov. učiteljice s. Františke Leskovic na zasebni deklški osemrazrednici v Lichtenthur-novem zavodu v Ljubljani.

— **Visoko odlikovanje namestnika bosenskego-herc. dež. poglavarja.** Cesar je podelil namestniku bosensko-herc. deželnega poglavarja dr. Dragotinu Unkelhäusser veliki križ Franc Josipovega reda.

— **Smrtna kosa.** Dne 8. novembra je umrla gospa Katarina Vovk, roj. Vozelj, soproga c. kr. sodnega kanclista v Škofji Loki. N. v m. p.!

— **V Mariboru** je umrla gospa Berta Pfrinder. — Na Škofljici je umrl po daljši bolezni g. Ivan Repar.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce** v Pragi bo imelo občni zbor v torek, dne 14. t. m. ob 7. uri zvečer v plzenjski restavraciji g. Maline v Spaleni ulici 9. Razen svojih članov in dobrotnikov vabimo na udeležbo tudi slovenske uradnike s Primorskega, posebno iz Trsta, ki jih je, kakor smo izvedeli, nekaj v Pragi, pa ne vemo, kje jih naj iščemo, da bi se nam pridružili. — Odbor.

— **Skesan tat.** Nekemu posestniku na Brdu je bilo začetkom oktobra iz postelje ukradenih 140 K, njegovi ženi pa istočasno 20 K. Tatu niso mogli izslediti. Te dni je pa okradeni posestnik dobil na oknu 1600 K in naslednje jutro mu je neki 6leten otrok prinesel še 320 K, češ da mu jih je izročil zanj neki neznan mož.

— **Nesreča na kolodvoru v Hrastniku.** V Hrastniku je vlak smrtno povozil vpo-kojenega rudarja Miho Kranjca iz Laškega trga in težko poškodoval 15 let starega njegovega nečaka.

— **V konkurz** je prišel mariborski špecerijski trgovec Karl Kasimir.

— **Vlomi in uboji, tatvine** in roparski napadi so v zadnjem času na Sp. Štajerskem na prav grozovit način množili. Pred kratkim šele se je zgodil roparski vlom v Schosteritschevo trgovino v Podlehniku pri Ptujju. Zdaj pa se zopet poroča o dveh vlomih, ki so jih izvršili roparji v Leskovcu v Halozah, to pa pri Blodniku in Straschilu. Nasilne roparje, ki so grozili z nožmi in drugim orožjem, so komaj prepodili. V sv. Barbari v Halozah so zopet nekega moža ubili in mu več tisoč kron oropali.

— **Iz ruskega ujetništva** se je oglasil po 19 mesecih Janez Kerkovič iz Bučke.

— **Za na pljučih bolne vojake** grade na Slemenu pri Zagrebu lesene lope. V kratkem jih bo 18 popolnoma dograjenih.

Ustanovljena preskrbovalnica za mleko v Ljubljani.

Deželna vlada ukazuje:

Ustanovitev preskrbovalnice za mleko v Ljubljani.

Da se izvrše v ozemlju mesta Ljubljane predpisi, ki urejujejo promet z mlekom, naj ustanovi mestni magistrat preskrbovalnico za mleko.

Sestava preskrbovalnice za mleko.

Pod odgovornim vodstvom župana mesta Ljubljane, ali od njega določenega političnega uradnika stoječa preskrbovalnica za mleko, se sestavi iz zastopnikov pridelovalcev mleka, mlekarov, veletržcev z mlekom, prodajalcev mleka na drobno in konsumentov.

Te zastopnike pokliče mestni magistrat kot politično okrajno oblastvo. Število zastopnikov konsumentov, ki naj se pokličejo v preskrbovalnico za mleko, naj znaša najmanj eno tretjino skupnega števila članov.

Služba člana preskrbovalnice za mleko je neplačana častna služba.

Področje preskrbovalnice za mleko.

Preskrbovalnici za mleko so odkazane posebno naslednje naloge in pravice:

1. nadzorovati izpolnjevanje določil ministrskega ukaza z dne 11. septembra 1916, drž. zak. št. 300, o uredbi prometa z mlekom, in oblastvenih predpisov, izdanih na podstavi tega ukaza;

2. čuvati, da se ne spravlja v promet mleko v ponarejenem stanju;

3. izvršiti primerno razdelitev mleka, ki se dobavlja v Ljubljani ali tam pridelava.

V ta namen mora preskrbovalnica za mleko ugotoviti skupne množine mleka, ki

jih pridelovalci mleka v Ljubljani pridelajo, ki se dobavljajo mlekarjem, trgovcem z mlekom in drugim osebam, zavodom in mestom, ali ki se sicer v Ljubljano pripeljejo ter jih imeti v evidenci; nato naj po ugotovitvi števila prebivalcev in posameznih mestnih okrajih podrobno dožene sedanje razmere glede razdelitve mleka in poskrbi za enakomerno porazdelitev cele množine mleka, ki je na razpolago, na posamezne mestne dele.

Izvršuje te naloge ima preskrbovalnica za mleko predvsem pravico, da sme na sedežu preskrbovalnice za mleko bivajočim pridelovalcem mleka, mlekarjem, trgovcem z mlekom in drugim dobaviteljem mleka naročiti, naj oddajajo mleko določnim prodajalnicam, in z druge strani zavzati obrtnike, ki se pečajo s prodajo mleka, da morajo prevzeti mleko, ki se jim nakaže.

Kolikor je potrebno, da se doseže izravnava, naj preskrbovalnica za mleko obrtniškim prodajalcem mleka, upoštevajoč konkretne okoliščine, odredi dovoljenje za opustitev obstoječih prodajalnic ali predlaga deželni vladi, naj občina ustanovi posebne prodajalnice.

Dobava mleka tistih mest, ki v lastnem obratu porabljajo mleko (gostilniški in krčmarski obrati, humanitarni, dobrodelni zavodi in zdravilišča) so se kontingentalni;

4. izvršiti od deželne vlade, oziroma od političnega okrajnega oblastva izdane odredbe, da se zagotovi preskrba prebivalstva z mlekom.

Da se pripravijo te odredbe, naj preskrbovalnica za mleko dožene statistične podatke, potrebne za ugotovitev potrebščine mleka s posebnim oziranjem na otroke, doječe matere in bolnike, ter sedanji približni krog odjemalcev, ki ga imajo posamezne prodajalnice mleka;

5. urediti promet z mlekom v steklenicah;

6. podajati predstoječemu političnemu oblastvu mnenje v vseh preskrbi z mlekom tičečih se vprašanjih ter posebej podajati predloge glede odredbe, da se dvigne dobavljanje mleka v Ljubljano;

7. izvršiti vse naloge, ki se ji odkazujejo od predstoječega oblastva v zadevi prometa z mlekom.

Poslovanje preskrbovalnice za mleko.

Člane preskrbovalnice za mleko sklicuje k sebi njen načelnik po svojem preudarku ali na zahtevo vsaj dveh članov preskrbovalnice.

Ako so člani različnega mnenja, odloči v vseh okoliščinah načelnik.

Vendar ima vsak član pravico, zahtevati, da se njegovo drugačno mnenje protokolirano in sporoči v vednost predstoječemu oblastvu.

Tekoče posle rešuje načelnik preskrbovalnice za mleko.

Potrebno pomožno osebje preskrbi mestni magistrat, potrebne prostore pa občina.

Preskrbovalnica ima pravico, urediti svoje poslovanje s poslovníkom; njega določila podvržena so odobritvi dež. vlade.

Nadzorstvena pravica deželne vlade.

Zoper ukrepe, ki jih izda načelnik preskrbovalnice za mleko na podstavi tega ukaza, priziv ni dopusten. — Deželni vladi pa je pridržano, vse ukrepe uradno preiskati in po potrebi izdati potrebne ukaze.

Tudi imata deželna vlada in mestni magistrat pravico, udeležiti se sej preskrbovalnice za mleko.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

C. kr. dež. predsednik:

Henrik grof Attems l. r.

Gospodarske vojne slike.

Peto avstrijsko vojno posojilo. — Nov vojni denar. — Justične naloge v prehranjevalni družbi. — Jesenske setve.

Zadnje dni so se vršila v poštini hranilnici, pravi avstrijski državni banki, posvetovanja odličnih finančnih krogov o emisiji petega avstrijskega vojnega posojila. Uspeh četrtega avstrijskega vojnega posojila meseca maja t. l. je prekosil vsa prejšnja naša vojna posojila, ki so prinesla zaporedoma naslednje vsote: 2200'7 milijona (novembra 1914), 2688'3 milijona (maja 1915), 4206 milijonov (oktobra 1915) in končno 4442 milijonov (aprila 1916). Skupna vsota znaša 13.534 milijonov kron. Ako vzamemo še uspeh četrtega vojnega posojila na Ogrskem, imamo skoraj 20 milijard kron, kar je začuda velik uspeh, ki presega vsa pričakovanja največjih optimistov.

Sedaj, po sijajnem uspehu petega vojnega posojila na Nemškem, se pripravljamo tudi pri nas na novo — peto vojno posojilo. Dani so vsi pogoji za ugoden izid. Po bankah in hranilnicah je naloženega več denarja nego kdaj preje. Treba le, da se naše prebivalstvo tudi topot zave svoje dolžnosti, da do zadnjega vztraja na brani domovine in da državi na razpolago potrebna sredstva za srečno dovršitev vojne. Vsem nam mora biti jasno, da moramo, če treba, vedno iznova in iznova na-

peti vse svoje moči, da zagotovimo in zavarujemo uspehe naših čet na bojiščih. Te hkrabre, vrle čete bi naravnost izdali, pustili na cedilu, ako bi v zadnjem trenutku odrekli svojo gmetno pomoč državi. Tega gotovo ne bomo storili, marveč bomo s petim vojnim posojilom iznova dokazali svetu, da smo v Avstriji vsi za enega in eden za vse, da smo in hočemo ostati Avstrijci.

Da odpomore občutnemu pomanjkanju drobiža, je dala država kovati železne 20-vinarske novce. Z 10. novembrom pa pridejo v promet tudi železni dvovinarski novci, ki so znatno manjši nego prvi ter bo oboje lahko razločevati. Razen tega je sklenil generalni svet avstro-ogrske banke izdati enokronske bankovce, ki pridejo v promet okoli Božiča. Novi bankovci bodo izvršeni v rdeči in črni barvi. Kasneje mislijo izdati tudi nove dvokronske bankovce.

Ob nastopu svoje službe je podal novi justični minister dr. Klein določen program o vojnih nalogah justice ter se dotaknil tudi oderuštva z živili. Rekel je med drugim: Nedvomno igra pri sedanjem viharjem dviganju cen vsaj deloma svojo vlogo najgrrša sebičnost; ravno tako je pa tudi res, da se proti nekaznovanim zločinom vojnih spekulantov ogorčeno upira pravni čut vseh tistih, ki stoje izven krogov izkoriščevalcev. Ravno zato ne bomo smeli opustiti ali omejiti boja proti spletkam vojnega oderuštva in za pravne in politične vrednote družbe, čeravno so njegovi uspehi majhni. Zato bo treba tudi posebno dobro premisliti, v koliko bi se dala tehnika tega boja izboljšati. Vsekakor tvori to vprašanje glavni predmet naših vojnih nalog.

Upajmo, da bodo delovale sodne oblasti po teh novih programatičnih napotkih svojega načelnika.

Za jesensko obdelanje polja je lepo jesensko vreme velikega pomena. Gre za to, da se obdela vsak košček zemlje. Pri nas bi zadostovalo v to svrhu dolgotrajno lepo vreme, na Francoskem so pa prisiljeni, rabiti že druga sredstva. Republika plača kmetovalcem za vsak met, stot na Francoskem pridelane pšenice 3 franke nagrade, razen tega pa za vsak obdelani ha njive, ki lani ni bila obdelana, 20 frankov.

— Proti povišanju stanarine. Budimpeštanski magistrat se je obrnil do vlade s predlogom, da odredi, da se med vojsko ne sme zahtevati višje stanarine, kot je znašala v času od 1. februarja 1914 do 31. oktobra 1916. Vsak dogovor ali pogoj, ki bi ugovarjal tej odredbi, je neveljaven. Najemnik je upravičen, da odvisni znesek tekom enega leta zahteva nazaj.

Poraba prosa in turšice za seme in krmo. Poljedelsko ministrstvo je dogovorilo z notranjim ministrstvom odredilo, da se sme ena tretjina pridelanega prosa porabiti za seme in krmo. Glede turšice pa še ni določeno, koliki del letošnjega pridelka se sme obrniti v ta namen.

Odredbe v varstvo orehovine. Orehi spada vsled svojega sadu in posebno še vsled svojega izvrstnega lesa med najdragocenejša drevesa. Ker pa se vsled vojne mnogo orehovine potrebuje, ni pa temu nasproti nikakega uvoza, je nastala resna nevarnost, da se bo mnogo sekalo preko resnične potrebe in da se bo na ta način znatno zmanjšala domača množina tega drevja. Iz tega vzroka je treba podvzeti potrebne varnostne odredbe, ki so tem nujnejše, ker je oreh, zlasti prva leta, zelo občutljiv, da ga je težko vzgojiti v večjem obsegu. Take varnostne odredbe ukazuje ministrska naredba z dne 10. oktobra 1916. Predvsem je prepovedano sekanje zdrave in mlade orehovine, to je takega drevja, ki ima v doprni višini v obsegu manj kakor 200 cm. V času rasti, to je od 1. aprila do 15. oktobra pa je sekanje orehov sploh nedopustno. Za vsako posekano drevo je treba poskrbeti, da se zasaadi novo. Politika okrajna oblastva imajo strog nalog, da nadzorujejo vestno izpolnjevanje navedenih varnostnih odredb.

Piva bo vedno manj. V zadnji plenarni seji pivovarniškega društva na Češkem je izvajal ces. svetnik Zverina, da bodo morale, kakor sedaj stvari stoje, meseca januarja 1917 ustaviti svoj obrat še zadnje pivovarne. Meseca oktobra je prišlo še precej piva v promet, ker so imele nekatere pivovarne še nekaj starejšega piva, ki so ga morale sedaj oddati, da bi se ne pokvarilo. Meseca novembra bodo smele oddati pivovarne le še tretjino normalne množine piva, meseca decembra pa komaj desetino.

Veliko kemično tovarno v Turinu namerava zgraditi italijanska država. V tovarni bodo proizvajali za državo žveplenokisli kinin, in sicer 30—40.000 kg. Mesto Turin odstopi državi za tovarno 14.000 m² mestnega sveta brezplačno.

Ureditev preskrbe z mlekom v Moravski Ostravi. Mestna oblast v Mor. Ostravi je ukazala sestaviti izkaze o celokupnem prebivalstvu, da potem uredi preskrbo z mlekom in na podlagi izkazov določi množino mleka za vsako posamezno družino.

Krompir na Angleškem je letos zelo slabo obrodil; na Škotskem in Irskem znaša pridelek komaj tretjino povprečne potrebeščine. »Times« priporoča zasego krompirja.

15 milijard primanjkljaja bo izkazala letos trgovinska bilanca na Francoskem.

Slaba vinska letina na Francoskem. »Temps« poroča. Letošnji vinski pridelek je še za petino manjši, nego se je cenilo pred nekaj tedni.

Ljubljanske novice.

Ij Iz obupnosti v smrt. Včeraj dopoldne se je zastrupila na svojem stanovanju, Rožna ulica 39, fotografova žena, 34letna gopa Albina Murn, mati štirih mladoletnih otrok v starosti od 10 mesecev do 10 let. Uboga družina, ki je živela v skrajni bedi, bi se morala opoldne izseliti, pa ni imela drugega stanovanja tako, da je bila postavljena na plano. Mož je na eno oko slep invalid, ki ni zmogel sredstev za vzdrževanje družine. Radi stanovanja sta vse obletela, toda zaman. Vse to je napotilo ubogo ženo, da je šla v smrt. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Anton Dremelj, ubožec, 78 let. — Roberto Andreoli, laški pešec 118. pp., vojni ujetnik. — Ivan Benčič, predmojster. — Josip Škrabar, zidarjev sin, 1 uro. — Fran Potočnik, kočar, 42 let. — Ivana Zajec, perica, 39 let. — Jernej Žeboc, delavec, 37 let. — Frančiška Sedej, kočarjeva hči, 6 let in pol. — Avgustin Maren, sin kočarice, 15 let. — Fran Valenti, južne železnice asistent, 34 let. — Uršula Kovač, delavčeva žena, 60 let. — Anton Jurič, poddesetnik. — Josip Kne, posestnikov sin, 29 let.

Ij Prememba posesti. Stavbni prostor g. veleposelnika A. Hauptmanna ob Taboru je kupila ga. Marija Koželj, ki ondaj postavi dvonadstropno hišo.

Ij Glasbena Matica. Svetovnoslavni »češki kvartet« iz Praga bo v soboto, dne 9. decembra, v Ljubljani koncertiral. Na izredno velik užitek tega koncerta že danes opozarjamo.

Ij Mestna zastavljavnica Ljubljanske naznanja p. n. občinstvu, da se vrši dne 16. novembra 1916 redna mesečna dražba v mesecu februarju in marca 1916 zastavljenih dragocenosti in efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) od 3. do 6. ure popoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2. Posebno se še opozarja, da na dan dražbe ni mogoča rešitev ali obnovitev zapadlih predmetov, temveč le najkasneje zadnji uradni dan za stranke pred dražbo. — Za prostovoljno dražbo namenjene predmete naj prinese stranke dopoldne en dan pred dražbo v urad. — Dragocenosti, kakor efekti večje vrednosti se od zato interesiranih oseb lahko ogledajo na dan dražbe od 9. do 12. ure dopoldne v uradnih prostorih.

Pozivljam tem potom onega, ki si je predvčerajšnjim zvečer pomotoma izposodil kolo pred trgovino Schneider & Verovšek na Dunajski cesti, da ga nemudoma vrne in odda v vojaški bolnici pri Sv. Jakubu ali pa pri Virantu.

Po svetu.

Vojni spomenik v Kragujevcu. Dne 5. t. m. je bil posvečen na vojaškem pokopališču v Kragujevcu vojni spomenik. Na tem pokopališču je pokopanih 2000 avstrijskih in 2000 srbskih vojakov.

— Nova smodnišnica. Škodova tovarna bo v zvezi z veleindustrijcem Bernardom Wetzlerjem ustanovila novo smodnišnico.

Novi mestni poveljnik na Cetinju. Za poveljnika mesta Cetinje je imenovan polkovnik Vekoslav Maročchino.

Poizkušeni samoumor v cerkvi sv. Štefana na Dunaju. Dne 6. oktobra se je v cerkvi sv. Štefana na Dunaju med službo božjo ustrelil 23-letni mesarski pomočnik Schmied. Poleg sebe je imel svojega triletnega sinčka. Bil je težko ranjen. Vzrok: prepir z ženo. Cerkev so nanovo posvetili.

Odkril je zlata polja, pa od lakote umrl. Kakor piše »New York Evening Post«, je umrl v Curorosu v Ameriki v veliki bedi indijanec Shockum Jim Mamow, ki je svoje dni odkril zlate rudnike v Klondiku. Pred 20 leti je odkril skupaj z drugim koristolovcem prvo zlato žilo na Aljaski. V kratkem je spravil skupaj ogromno bogastvo, katero je razsipaval s polnimi rokami. Nekega dne se je prikazal v Scatthu s kepami zlata v vrednosti pol milijona in

je dobesedno razsipaval zlato skoz okno na ulico, zakaj bilo mu je v veliko veselje in zabavo, ko je videl, kako se ljudje pehajo, pulijo in rujejo za zlato. Svoje bogastvo si je bil naglo nakopičil, pa prišel je tudi naglo ob vse.

Periskop v železniški službi. V nekem kalifornijskem mestu so na križišču cestne železnice, ki se nahaja na ovinku in med hišami, tako da je mogoče pregledati le kratek del proge, postavili 20 čevljev visok periskop, ki se ga nad hiše in pokaže čuvaju že od daleč bližanje vlakov.

Medicinsko fakulteto za ženske so otvorili na višji ženski šoli v Tiflisu.

Boj z divjim lovcom. V Mürzzuschlagu je lovski čuvaj Loibl zasačil na lovu znanega divjega lovca Mayerja. Leta je takoj streljal, nakar je hitel Loibl po orožniško pomoč. Ko se je vrnil z orožniškim stražmojstrom Holzapfom, sta našla Mayerja na istem mestu. Holzapfel je šel naravnost proti njemu, a Mayer je ustrelil in stražmojster se je mrtev zgrudil. Nato je priskočil Loibl in napadel divjega lovca z lovskim nožem; zadal ga je v srce ter je Mayer kmalu izdihnil.

Srbsko poslanstvo v Bernu. »Neue Züricher Ztg.« poroča, da namerava Srbija ustanoviti v Bernu novo poslanstvo.

Zemlja polna vojsk. »Pester Lloyd« je prinesel naslednjo zanimivo notico: Novine prinašajo dan na dan toliko poročil o grozovitostih, da so nas že skoraj otopile. Toliko da se vem, da je bila v Evropi doba, ko se je smatrala vojska za nemočeno in ljudje so se čutili za vedno varni pred vojno grozo. Povestničar pa ve žalostno resnico, da se vleče ljudstvo od vojske do vojske. Statistika pravi, da je bila v poslednjih treh stoletjih v Evropi 288 vojsk. V zadnjih treh stoletjih je bilo nič manj nego 8000 mirovnihih pogodb »na večne čase«, ki so pa razmeroma trajale — dve leti. Od westfalskega miru sem so stale vojske Evrope 400 milijard, torej vendar le neznaten del tega, kar je požrlo v Evropi vojskovanje v zadnjih dveh letih. Vojske v starem veku niso bile, kakor znano, niti v svoji frazeologiji povzročene po idealnih nagibih. Bile so običajne roparske vojske, katerih smoter je bil podjarmljenje in zasuzenje premožnega naroda.

Tožba na 4 milijone odškodnine radi razžaljenja časti. Ameriški apostol miru, po poklicu tvorničar avtomobilov, Henry Ford je tožil list »Chicagoer Tribune« na odškodnino v višini štirih milijonov. Ford navaja v tožbi, da ga je razžalil neki članek navedene lista, ki mu je podtikal, da je anarhist, ker se poteguje za socialne izpremembe in za mir med narodi.

Zakonska dvojica s 56. otroci. Italijanski zdravnik Dissantis je poročal, da je v Paganu (Italija) povila neka 40 letna kmetica že 56 otrok. Večkrat je imela trojčke in tudi četvorčke, enkrat je imela celo 6 otrok. Večinoma niso otroci živeli; živi med vsemi 56. otroci le ena hčerka.

Kinonomopol v Rusiji. Ruski listi poročajo (po »Lokalanzeigerju«): Car je odobril zakonski načrt, s katerim se uvede državni monopol kinogledališč, ker upajo tako zelo pomnožiti dohodke države in dvigniti izobrazbo.

Belgija zopet uvedla smrtno kazen. »Echo Belge« javlja: Belgijski ministrski svet v Havre je sklenil, da se za dobo vojske zopet uvede že več desetletij odpravljena smrtna kazen, proti izdajalcem države.

Primorske novice.

Za goriške begunce. Č. g. Martin Poljak, župnik v Sostrem, je izročil posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani znesek 116 K 5 vin. kot dobiček dobrodelne prireditve. Blagemu dobrotniku kličemo v zahvalo le s skromnimi besedami: Bog plačaj! — Moštvo »štrafunov« 5. armadnega zbora je zbralo o priliki godu Nj. Velicanstva cesarja 60 K v prid goriškim beguncem, kateri znesek se nam je izročil potom c. kr. okr. glavarstva ljubljanskega. Hrabremu in požrtvovalnemu moštvu bodi izrečena tem potom najtoplejša zahvala. — Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

S Tolminskega. Že od početka laške vojske je tolminska sodnija v Cerknem, tako da ne more biti bolj od rok. Vsi občinski in drugi uradi so že davno prosili, naj bi se sodnijski urad premestil že enkrat v Podbrdo, s čemer bi bilo vsem najbolj ustrezno, a zama so bile vse prošnje do zdaj. Zdaj so pa vložile tolminske občine novo prošnjo naravnost na pravosodno ministrstvo. Bomo videli, kdaj bo kaj. K temu pripominjajo hudomušneži: To je res častno za tolminski sodnijski, nekaj tistih punčarski okraj, da mu še sodnije ni treba več, a kaj porečejo Cerkljani, če jim bomo očitali, da morajo imeti kar dve sodniji v Cerknem?

Salezijanci in »Slovenec«. Z ozirom na napad »Tirolerzeitung« na salezijance, smo

prinesli pred dnevi notico, katere drugi del nam je črtala cenzura. Sedaj nas Primorske Novine in Edinost tozadevno napadajo. Naše mnenje je, da je posebnost od Edinosti pač nekoliko netaktno, kritizirati notice, ki so več ali manj pobeljene in o katerih se lahko ustvari popolna sodba le, če jih ima človek pred seboj v celoti.

Črna maša za padle naše junake v Trstu. Na inicijativo škofijskega ordinarijata se je vršila včeraj ob 10. uri dopoldne pri Sv. Justu slovesna črna maša za na bojišču padle in v vojni umrle vojake, ki jo je daroval škof dr. Karlin. Sredi popolnoma črno drapirane bazilike je bil postavljen z vojaškimi insignijami in venci bogato okrašen katafalk, pri katerem so tvorili častno stražo mestni ognjegasci in občinski slugi. Maši so prisostvovali ekscelenca namestnik baron Fries Skene, kontreadmiral baron Koudelka s prostimi oficirji garnizije, dvor. svet. baron Glanz z uradniki namestništvenege predsedstva, vladni komisar za mesto Trst pl. Krekich-Strassoldo, predstojništva in funkcionarji raznih vojaških, civilnih in avtonomnih uradov in institucij, zastopniki raznih korporacij in patrijotičnih društev in številni verniki.

Župnik rihenberški č. g. Jožef Štancar je prenesel Najsvetejše iz Rihenberga na Sv. Martin na Brjah, kjer bo stanoval in oskrboval oni del župnije, ki je še doma ostal. Italijanske granate priletavajo prav pod Sv. Martin.

Karol Čigon, župnik z Primorskega, ki se je zdravil v deželni bolnišnici v Ljubljani je že toliko ozdravil, da že precej dobro hodi. Preselil se je v Škofjokloko. Dne 4. novembra je po osmih mesecih prvič maševal.

Št. Peter pri Gorici. Očividec nam je sporočil: 27. oktobra sem bil na sv. Marku in dalje do Šoberjevega griča. Stolp farne cerkve v St. Petru je že davno v razvalinah, a sedaj je že tudi cerkev sama brez strehe! Župnišče je dolgo časa kljubovalo, a videl sem, da ima i ono par zadetkov v polno. Vas sama je večinoma porušena.

Zahvala. Podpisani urad izreka blagim darovalcem: gospodinu c. kr. višjemu dež. sodn. svetniku dr. Jožefu Kronvogel, g. dr. Tipliču, okrožnemu zdravniku in drugim blagim gospodom v Št. Lenartu pri Mariboru na velikodušnem daru novi Podgrajski cerkvi v tužni Istri tisočeri Bog plačaj! Dal Bog še več takih dobrih src! — Podžupni urad Podgrad (Istra). Francišek Magdič, kurat.

Županstvo Ozeljan-Sv. Mihael naznaja, da se nahaja sedaj na Perovem št. 26, p. Kamnik na Gorenjskem. Uradne ure so v ponedeljek in petek celi dan, v slučaju potrebe na razpolago tudi druge dneve. Občinarji naj pošljejo natančni naslov sedanjega bivanja in hišno številko od prejšnjega domačega kraja (vasi), ker leži pri županstvu več važnih pisem za vojaške zadeve in o svojcih ter podpornih listov. V korist vsakega občinarja je, da se takoj oglasi ter se bo takoj njegovi želji ustreglo. Župan Franc Laverčič.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil po 16 mesecih Zorzi Mozetič, doma iz Dornberga št. 115.

Slovenska obrtna in trgovska nadaljevalna šola v Trstu. Vpisovanje se vrši še vedno ob času pouka v ulici Stadion 21. I. v prostorih Slovenske trgovske šole. Vpisnina znaša 2 K. Učenci oziroma učenke morajo prineseti s seboj šolsko izpustnico.

Pisma ujetnikov iz Rusije za Vrtojbo je sprejel v Ljubljani I. van Mermolja, ki stanuje sedaj v Tacnu pri Ljubljani. Pisma so od onega časa dalje, ko je bila občina izpraznjena. In sicer za ljudi, ki so do 6. avgusta stanovali v Vrtojbi. Tačas pišejo: Humar Alojz, Solan Franc (Zimov), Furel Viktor (Vitorč), Zavadlov Jožef (Boščan), Lasič Karol, Gorkič Franc (Lukov), Lukežič Jožef, Lukežič Franc, Orel Jožef, Markič Karol, Bizjak Rafael, Lašič Franc, Blažič Edvard, Karara Anton, Tomšič Anton, Gorjan Jordan, Podberšič Daniel, Mermolja Izidor, Frletič Rafael, Nemec Ivan, Medeot Leopold, Lutman Jožef, Lupin Ivan, Mučič Alojz, Pavletič Karol, Faganelj Silvester, Malič Leopold. Iz Italije pišejo: Ličen Pavel, Ušaj Alojz, Vučkovič Luka, Zamnovič Franc. Svojci, ki žele da se jim dopošljejo pisma, naj pošljejo podpisnemu svoj naslov. — Ivan Mermolja, Tacen pri Ljubljani.

Jugoslovanski begunci na Češkem in na Moravskem. V 34 političnih okrajih na Češkem živi 1008 hrvatskih in 1665 slovenskih begunccev; v 10 političnih okrajih na Moravskem pa 2342 hrvatskih in 434 slovenskih begunccev.

Šebrelje, Pavliha in »Münchener Neueste Nachrichten«. »Münch. N. Nachrichten« z dne 6. novembra pišejo: »Četudi je znano, da se je nemštvo v obmejnih soških pokrajinah na različne načine obdržalo, vendar ne vedo mnogi, da živi ob Soči in sicer pri Slovencih na severu kakor tudi

pri Furlanih na jugu, postava spodnjemškega »Pavlihe« v ljudskem izročilu. Kakor poroča časopis »Niedersachsen« je nemško »Pavlihovstvo« po veliki premembi kraju premerno prikrojeno. Medtem ko velja pri nas mestece Schilde kot domovina takih smešnih junakov, se vrše taki smešni dogodki na Primorskem v mestecu Šebrelje v idrijski dolini. O tem mestecu pripovedujejo prebivalci Primorske znane spodnjemške smešne dogodbe. »Till Eulenspiegel« ima tam ime Janez brez strahu — Zuan senze paure(!). Tudi znani vitez Mühlhausen je prišel v soško dolino v posebnem lokalnem koloritu. Tam nosi ime »Sflocion« ali Spaccanont». Tako nudijo postave »Zuan senze paure« in »Sflocion« krepak dokaz o razširjevalni sili spodnjemških pravljic in smešnih postav, ki živé v drugi obleki daleč od domovine — ob Soči. — Tako »Münch. N. Nachrichten«! Vse lepo in prav! Toda mi si bi dovolili samo eno ponižno opombo, da se v Šebreljah ne govori furlansko, ampak pristno slovensko.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil Fr. Možina iz Dobravelj na Vipavskem. Istotako je pisal na poti v rusko ujetništvo Ignacij Troha iz Vel. Žablj na Vipavskem.

Nesreča v rudokopu na Tirolskem. Anton Čopi iz Bovca, Mala vas št. 39 se je ponesrečil v rudokopu pri Nassereith-u na Tirolskem. V jami je vrtal in prišel na mino, katera je bila nabasana ter je eksplodirala. Ubit je bil na mestu. Zapuščena žena in 3 nepreskrbljene otroke. N. v. m. p.!

Iz ruskega vojnega ujetništva sta se oglasila naslednja goriška Slovenca: Filip Soban, doma iz Bilj pri Gorici št. 41 ter I. Sandrigo, čigar žena je živela pred nedavnim časom v Gorici. Prvi je nastanjen v Pavlodaru, poslednji pa v Odesi ob Črnem morju.

Umrli je v Pulju hišni posestnik Karol Spaczil.

V železniškem vozu okradena. Neki gospej iz Mostarja je bila v vlaku med Celjem in Zidanim mostom ukradena škatlja, v kateri je imela 6 parov novih ženskih čevljev, nekaj ženske obleke in perila. Tatvine je bila osumljena gledališka igralka Ana Suchanek, stanujoča tačas v Laškem trgu, ker je naslednji dan ponujala več osebam nove čevlje za slepo ceno. Suchanek so zaprli.

Otrok padel z okna in se ubil. 3letni Frančišek Berger v Trstu, ul. Luigi Ricci št. 5, je 5. t. m. ostal nekaj časa sam v sobi, splezal je na okno in padel na ulico, kjer je obležal z razbito črepinjo.

Svinje za pitanje v Istri.

Akcija deželne upravne Komisije mejne grofije Istre, da poveča v deželi število svinj za pitanje, se smotno nadaljuje in uresničuje. Minole dni je došla tretja pošiljatev omenjenih svinj, med katerimi je bilo 120 komadov kupljenih od deželnega živinorejca na Štajerskem. To partijo prešičev so pokupili v par dneh kmetje iz porečke, vrsarske, višnjarske in vižinadske občine, ki so se jako povoljno izražali o dobri vrsti in umerjenih cenah kupljenih živali. Nadaljne pošiljatev svinj bodo na ponudbo občinama Buje in Motovun.

Drzen rop o belem dnevu.

Uradnik Levei in sluga Vantulek ogrske komercialne banke v Budimpešti sta 6. t. m. krog polodne prevzela v osrednjem zavodu za bančno filialko v Rakocijevi ulici 47.000 K in nekaj vrednostnih papirjev. Ko sta se s tem denarjem vračala v filialko, jima je prihitel nasproti približno 18leten fant v obleki bančnega slugi in rekel slugi Vantuleku: »Gospod Vantulek, jaz sem prestavljen iz centrale k Vam v filialko, vi pa pridete v centralo. Izročite mi torbo in pojdite h kontrolorju.« Nič hudega sluteči sluga je izročil torbo in se vrnil v centralo, uradnik je pa šel z novim slugom dalje proti Rakocijevi ulici. Nenadoma pravi novi sluga, da je pozabil v centrali ključ in da gre hitro ponje. Uradnik mu je sledil in ker je jel sumiti, ga je hotel prijeti. A »sluga« se mu izmuzne in steče v neko stransko ulico, kjer je izginil. Doslej še niso našli drznega tatu.

Baden pri Dunaju Sanatorij Gutenbrunn

Glavni: dietet. zdravilišče I. vrste. — Šef zdravnikov: Dr. von Aufsehnalter, kais. Rat Dr. Podzahradsky.

Prazne vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

2283

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
tvrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
Ljubljanska industrija probkovich zamaškov.

Orehov les v hloilih,
Kostanjev les v polenih
in hloilih

2407

kupim

vsako vagonsko množino po najvišji
dnevni ceni. **J. POGAČNIK**, Ljubljana,
Marije Terezije cesta 13.

Podpisano županstvo naznanja vsem
p. n. občinarjem, da se še vedno nahaja
v Dornbergu in kdor kaj od občine potrebuje naj se tja obrača. Za slučaj preselitve, se bo takoj objavilo.

Zadnja pošta naj se naslavlja **Rihenberga** in ne več Dornberg.

Županstvo v Dornbergu pri Gorici
dne 29. oktobra 1916.

J. Mrevlje
upravitelj.

Dve prodajalki

v špecerijski in železninski stroki izurjeni sprejme proti dobri plači
veletrgovina.

Ponudbe pod »1916 A 2613« naj se pošljejo na upravništvo tega lista.

S. FRIEDRICH, trgovec v Ptuj, kupi proti takojšnjemu plačilu v gotovini po najvišjih cenah sledeče predmete:

vinski kamen,
suhe jedilne
gobe,
sveže prašičje
kože,
ščetine in žimo.

Dražbeni oklic.

E 1094/16/3.

Vsled sklepa z dne 24. 10. 1916, opravilna številka E 1094/16/2, se prodajo dne 13. novembra 1916 dopoldne ob 9. uri v Ljubljani, Sodna ulica št. 5 na javni dražbi:

Razni gramofoni in gramofonske plošče, godbeni avtomati, 1 stružnica (Drehbank) z raznim orodjem, 1 pisalna miza kakor tudi kompletna prodajalniška oprava.

Reči se smejo ogledati dne 13. novembra 1916 v času med 9 in pol 10 uro dopoldne na licu mesta.

C. kr. okrajna sodnija Ljubljana,

oddelek V, dne 8. XI. 1916.

Odda se takoj

2626

meblovana soba s kuhinjo.

Več se izve pri g. Oražem, Sv. Petra cesta (Lenčkova hiša) v petek od 10.—12. ure dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.

Kupim gozd
na Dolenjskem

velik 30—50 oralov, dobro zaraščen z lesom za posekanje in ne predalet od železnice. — Takojšnje ponudbe pod »gozd« 2622 na upravo tega lista.

Enonadstropna

hiša

s pravico do premoženja meščanske korporacije kamniške je

naprodaj.

Ponudbe sprejema in daje pojasnila dr. Alojzij Kraut, odvetnik v Kamniku na Gorenjskem.

2627 3

Sprejme se proti takojšnjemu nastopu več

gozdnih delavcev

za dalj časa. — Kje pove upravništvo tega lista pod št. 2625.

Predprijave

na

V. avstrijsko vojno posojilo

sprejema že sedaj in daje tozadevna pojasnila podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani, Prešernova ul. 50.